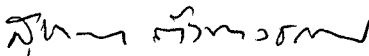
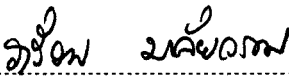

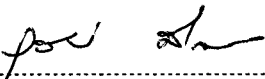
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงาน
สรรพากรพื้นที่ลำปาง
ชื่อและนามสกุล นางเยาวณิดา หาญณรงค์
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ตั้งทางธรรม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ตั้งทางธรรม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ระวีวรรณ มาลัยวรรณ)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์สุนีย์ ศิลพิพัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
วันที่ 20 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2550

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงาน
สรรพากรพื้นที่ลำปาง

ผู้ศึกษา นางเยาวณิดา หาญณรงค์ **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตั๋งทางธรรม **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแล ผู้เสียหายของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล (2) วิเคราะห์ทัศนคติของผู้เสียหายที่มีต่อการกำกับดูแล (3) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีจากการกำกับดูแลผู้เสียหายของทีมกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มเจ้าหน้าที่ จำนวน 41 ราย และกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 100 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ และข้อมูลจากรายงานผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร งบประมาณรายจ่าย อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง และข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียหายของเจ้าหน้าที่ คือ กฎหมายภาษีอากรตีความยาก ทำให้เข้าใจไม่ตรงกันมากที่สุด ส่งผลให้การปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อกฎหมายเกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงาน ด้านทัศนคติของผู้เสียหายที่มีต่อการกำกับดูแล คือ ต้องการให้ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรและข้อกฎหมายใหม่ ๆ ให้ทราบ เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากร ได้ถูกต้อง และประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีจากการกำกับดูแลผู้เสียหายของทีมกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง พบว่า มีประสิทธิภาพ แต่กรณีที่มีการจัดเก็บภาษีอากรตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545-2549 มีความผันผวน และเดือนตุลาคม 2549-มกราคม 2550 มีแนวโน้มลดลง เป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจและแนวนโยบายของรัฐบาลในการกระจายรายได้ให้ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ไม่เป็นผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายใหญ่ซึ่งทำให้รายรับลดลง และส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากร

กรมสรรพากรควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรใหม่ ๆ และการให้บริการที่ดี ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากรให้ประชาชนทราบ ควรปรับปรุงระบบกำกับดูแลให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันมากที่สุด ควรปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องภาษีอากรให้แก่เยาวชน และควรนำบทลงโทษมาใช้จริงจังเพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้อย่างเต็มที่

คำสำคัญ ประสิทธิภาพ การกำกับดูแลผู้เสียหาย สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากคณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ รศ.ดร.สุชาติ ตังทางธรรม เป็นอย่างสูงในความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนให้คำปรึกษา และคำแนะนำ แก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ รวมตลอดถึงเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำด้วยไมตรีจิตที่ดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ มารดา สามี ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนนับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณท่านชาติรี ดันติวานิชกิจ สรรพากรพื้นที่ลำปาง พี่ ๆ และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ตลอดจนผู้ประกอบกรที่ตอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ท้ายที่สุดนี้ หากมีข้อผิดพลาดหรือขาดตกบกพร่องประการใด ผู้ศึกษากราบขออภัยไว้เป็นอย่างสูง และหวังว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้คงเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจไม่มากนักน้อย

เยาวณิดา หาญณรงค์

พฤษภาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 การกำกับดูแลผู้เสียภาษี	26
ความเป็นมาของการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากร	26
โครงสร้างองค์กรของกรมสรรพากร	31
ความเป็นมาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง	33
โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง	33
ลักษณะการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง	35
บทที่ 4 วิธีดำเนินการศึกษา	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
เครื่องมือในการศึกษา	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียหายของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับ ดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง	50
ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เสียหายที่มีต่อการกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงาน สรรพากรพื้นที่ลำปาง	57
ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีจากการกำกับดูแลผู้เสียหายของ ทีมกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง	65
บทที่ 6 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
สรุปการศึกษา	79
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	91
ก ตารางผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ	92
ข แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล	97
ค แบบสอบถามผู้ประกอบการ	102
ประวัติผู้ศึกษา	107

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	ผลการจัดเก็บรายได้แต่ละประเภทต่อรายได้รัฐบาล ปีงบประมาณ 2544-2549 ... 27
ตารางที่ 3.2	สัดส่วนผลการจัดเก็บรายได้แต่ละประเภทต่อรายได้รัฐบาล ปีงบประมาณ 2544-2549 28
ตารางที่ 3.3	ประมาณการรายได้รัฐบาลจำแนกตามหน่วยจัดเก็บ ปีงบประมาณ 2542-2549 29
ตารางที่ 3.4	ผลการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางแยก ตามประเภทภาษี ปีงบประมาณ 2543-2549 40
ตารางที่ 3.5	เปรียบเทียบผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรกับประมาณการของสำนักงาน สรรพากรพื้นที่ลำปาง ปีงบประมาณ 2543-2549 41
ตารางที่ 3.6	เปรียบเทียบผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรกับประมาณการของสำนักงาน สรรพากรพื้นที่ลำปาง เดือนภาษีตุลาคม 2549 - มกราคม 2550 41
ตารางที่ 4.1	จำนวนผู้ประกอบการและกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามประเภทของการประกอบกิจการ 43
ตารางที่ 5.1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรของเจ้าหน้าที่ 53
ตารางที่ 5.2	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ 55
ตารางที่ 5.3	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรของผู้ประกอบการ 60
ตารางที่ 5.4	ทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของผู้ประกอบการ 63
ตารางที่ 5.5	ดัชนีความพยายามการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 66
ตารางที่ 5.6	ดัชนีความพยายามการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล 67
ตารางที่ 5.7	ดัชนีความพยายามการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม 68
ตารางที่ 5.8	ความสามารถการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 69
ตารางที่ 5.9	ความสามารถการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล 70
ตารางที่ 5.10	ความสามารถการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม 71
ตารางที่ 5.11	การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี 73
ตารางที่ 5.12	การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล กับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี 74

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.13 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม กับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี	75
ตารางที่ 5.14 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่	76
ตารางที่ 5.15 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับ กับอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่	77
ตารางที่ 5.16 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกับอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่	78

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 แผนภูมิโครงสร้างหน่วยงานราชการกรมสรรพากร	32
ภาพที่ 3.2 แผนภูมิการบริหารงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง	35

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารและพัฒนาประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้ในแต่ละปี สิ่งสำคัญที่สุด คือ งบประมาณแผ่นดิน ดังนั้นการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งจะต้องพิจารณาทั้งด้านงบประมาณรายได้และงบประมาณรายจ่ายจึงมีความสำคัญ

งบประมาณรายได้ รัฐบาลจำเป็นต้องมีรายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในการบริหารประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน การกระจายรายได้ของสังคม หรือการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและพัฒนากิจการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ได้แก่ การสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และการป้องกันประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติ แหล่งที่มาของรายได้ของรัฐบาลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ รายได้ภาษีอากร (Tax Revenue) และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร (Non Tax Revenue) โดยงบประมาณรายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากรายได้ที่เป็นภาษีอากร

ในการจัดเก็บภาษีอากร กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานที่จัดเก็บรายได้ภาษีอากรได้สูงสุดเป็นอันดับหนึ่งในหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัดเก็บรายได้ภาษีอากร และยังเป็นหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการใช้มาตรการทางภาษีอากร เพื่อสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนและของประเทศในเวทีการค้าโลกอีกด้วย ซึ่งในแต่ละปีรัฐบาลมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเพื่อการบริหารประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้เป้าหมายในการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรต้องเพิ่มขึ้นด้วย ภายใต้ข้อจำกัดหลายประการทั้งในส่วนของกรมสรรพากร และความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะเศรษฐกิจโลก กรมสรรพากรจึงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารงาน ให้มีความเหมาะสมเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี หลังจากปี พ.ศ. 2535 ได้มีการติดตั้งระบบเครือข่ายสื่อสารไปยังหน่วยงานในสังกัดทั่วประเทศ และปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรใหม่ให้มีหน่วยงานด้านกรรมวิธีและประมวลผลที่มีความพร้อมในระดับมาตรฐานสากล

ในปี 2540 ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากรมีความยุ่งยากและมีข้อจำกัดในหลายด้าน กล่าวคือ ความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนลดลง ขณะที่เป้าหมายในการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันรัฐบาลจำเป็นต้องใช้มาตรการทางด้านภาษี เพื่อช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ดังนั้นแนวทางหลักที่จะทำรายได้ให้กับรัฐบาลเพื่อบรรลุผลได้นั้น กรมสรรพากรจึงได้เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรและการให้บริการที่ดี เพื่อเพิ่มความสมัครใจในการเสียภาษี เดิมการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร ได้แบ่งส่วนงานการจัดเก็บภาษีเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายสืบสวนและตรวจสอบภาษีอากร และฝ่ายตรวจปฏิบัติการ ซึ่งฝ่ายสืบสวนและตรวจสอบภาษีอากรทำหน้าที่ในการตรวจสอบภาษีอากรทุกประเภทภาษี โดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากร มีการประเมินภาษีอากรย้อนหลัง สำหรับผู้เสียภาษีที่หลบเลี่ยงภาษีอากร หรือชำระภาษีอากรไว้ไม่ถูกต้องครบถ้วน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหนึ่งคนจะออกหมายเรียกได้ปีงบประมาณละ 12 ราย ส่วนฝ่ายตรวจปฏิบัติการทำหน้าที่ในการตรวจปฏิบัติการทั่วไปภาษีมูลค่าเพิ่ม การตรวจปฏิบัติการก่อนคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม และการตรวจปฏิบัติการเฉพาะประเด็นภาษีมูลค่าเพิ่ม เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหนึ่งคนจะตรวจสอบผู้เสียภาษี โดยการออกตรวจปฏิบัติการได้ปีงบประมาณละ 48 ราย ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่ทั่วถึง

ในปีงบประมาณ 2545 กรมสรรพากรได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร โดยมุ่งเน้นการจัดเก็บภาษีอากรในเชิงรุก มีการนำระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีมามากำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการ เพื่อจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นปัจจุบันถูกต้องครบถ้วนตามข้อเท็จจริง ได้ดำเนินการยุบรวมฝ่ายสืบสวนและตรวจสอบภาษีอากร และฝ่ายตรวจปฏิบัติการเป็นหน่วยงานเดียวกัน คือ ทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีประกอบด้วยทั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีและเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่น ๆ โดยได้แบ่งกลุ่มการทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นทีมกำกับดูแล และจัดกลุ่มธุรกิจที่ประกอบกิจการประเภทเดียวกันไว้ในทีมกำกับดูแลเดียวกัน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลของผู้เสียภาษีที่ประกอบกิจการประเภทเดียวกันเปรียบเทียบกันได้ ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี

ทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี มีหน้าที่ในการออกตรวจสภาพกิจการของผู้เสียภาษี ณ สถานที่ประกอบการ และการบริการให้คำแนะนำปรึกษาผู้เสียภาษีเกี่ยวกับการเสียภาษีอย่างใกล้ชิด โดยมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามการเสียภาษี คือ การใช้ระบบออนไลน์บน Intranet เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลการเสียภาษีทุกประเภทของผู้เสียภาษีได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ รวมทั้งการเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศุลกากร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพสามิต กรมการปกครอง ซึ่งกลยุทธ์ในการบริหารการจัดเก็บภาษี

ดังกล่าว จะทำให้เจ้าหน้าที่ดูแลผู้เสียหายได้อย่างทั่วถึง เกิดความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากร เป็นประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีให้เป็นปัจจุบันแทนการตรวจสอบย้อนหลัง ลดปัญหาหนี้ภาษีอากรค้างและคดีภาษีอากรที่จะเกิดขึ้น ทำให้ผู้เสียหายเกิดความพึงพอใจและสนใจในการเสียภาษี การจัดเก็บภาษีอากรจะได้มีเงินภาษีที่ยั่งยืนและต่อเนื่องไปในอนาคต ส่งผลให้การบริหารการจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุเป้าหมาย

สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางเป็นหน่วยงานหนึ่งในกรมสรรพากร เดิมมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีในฝ่ายสืบสวนและตรวจสอบภาษีและฝ่ายตรวจปฏิบัติการ จำนวน 18 คน ในปีงบประมาณ 2550 มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในทีมกำกับดูแลผู้เสียหาย จำนวน 41 คน จากสถิติผลการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 – 2549 ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงระบบการปฏิบัติงาน เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2544 พบว่าผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 – 2549 สูงกว่าผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรก่อนการเปลี่ยนแปลงระบบการปฏิบัติงาน (ปีงบประมาณ 2543 – 2544) แต่ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรหลังการเปลี่ยนแปลงมีความผันผวน และผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรตั้งแต่เดือนภาษีตุลาคม 2549 - มกราคม 2550 มีแนวโน้มลดลง จึงเป็นที่สนใจศึกษาถึงประสิทธิภาพของการกำกับดูแลผู้เสียหาย รวมถึงปัญหาของการกำกับดูแลผู้เสียหายที่มีผลต่อผลการจัดเก็บที่ผ่านมา เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานรวมทั้งบุคลากร และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งจะส่งผลทำให้การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียหายของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เสียหายที่มีต่อการกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง
- 2.3 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีจากการกำกับดูแลผู้เสียหายของทีมกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

3. ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาเฉพาะการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร ที่จัดเก็บโดยหน่วยงานย่อยของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549 และศึกษาเฉพาะกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลในทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี และกลุ่มผู้เสียภาษีที่อยู่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีเฉพาะผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ในการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บข้อมูล 2 แบบ คือ

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นใหม่ โดยวิธีการออกแบบสอบถาม เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการกำกับดูแล และทัศนคติที่มีต่อการกำกับดูแล โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี ทั้งหมดจำนวน 41 ราย

3.1.2 กลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ราย

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ให้เรียบร้อยแล้วมีที่มา ดังนี้

3.2.1 ข้อมูลภายในหน่วยงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ประกอบด้วย

1) ข้อมูลผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549 จากรายงานสถิติการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

2) ข้อมูลประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร ที่กรมสรรพากรกำหนดให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางจัดเก็บในแต่ละปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549

3) ข้อมูลงบประมาณรายจ่าย ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549 จากสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

4) ข้อมูลอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549 จากสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

3.2.2 ข้อมูลภายนอกหน่วยงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง คือ ข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง ตั้งแต่ปี 2543 - 2549 จากระบบฐานข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจากการสืบค้นจากเว็บไซต์ของจังหวัดลำปาง (สำนักงานคลังจังหวัดลำปาง) <http://www.lampang.go.th>

4. นಿಯามศัพท์เฉพาะ

4.1 **ประสิทธิภาพ** หมายถึง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บภาษีทุกประเภทของทีมงานค้ำคูณและผู้เสียภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

4.2 **การค้ำคูณและผู้เสียภาษี** หมายถึง ระบบงานที่ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในทีมงานค้ำคูณและผู้เสียภาษี ติดตามการชำระภาษีทุกประเภทภาษี เพื่อให้ผู้เสียภาษีชำระภาษีถูกต้องและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งการพิจารณาคืนภาษี การตรวจสอบภาษีและการบริการให้คำแนะนำปรึกษาด้านภาษีอากร โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544

4.3 **ปีงบประมาณ** หมายถึง ระยะเวลารอบ 1 ปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดปีวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

4.4 **ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร** หมายถึง ผลการจัดเก็บภาษีอากรที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่น จัดเก็บโดยหน่วยงานย่อยของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง รวมทั้งรายได้ภาษีอากรที่หน่วยงานอื่นจัดเก็บแทน ได้แก่ สำนักงานที่ดินจังหวัดลำปาง สำนักงานคลังจังหวัดลำปาง สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ลำปาง และสำนักงานขนส่งจังหวัดลำปาง แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะรายได้ภาษีอากรที่หน่วยงานสรรพากรจัดเก็บเท่านั้น ไม่รวมรายได้ภาษีอากรที่หน่วยงานอื่นจัดเก็บและนำส่งให้

4.5 **รายได้ภาษีอากร (Tax yield)** หมายถึง รายได้สุทธิที่รัฐบาลได้รับจากการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งจะเท่ากับภาษีที่ประชาชนเสียให้แก่รัฐบาล

4.6 **ผู้เสียภาษี** หมายถึง ผู้เสียภาษีที่อยู่ในการค้ำคูณของเจ้าหน้าที่ผู้ค้ำคูณ

4.7 **ผู้ประกอบการรายใหญ่** หมายถึง ผู้เสียภาษีที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีรายรับตั้งแต่ 1 ล้านบาท ต่อปี ขึ้นไป

4.8 **เจ้าหน้าที่ผู้ค้ำคูณ** หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสรรพากรพื้นที่ให้มีหน้าที่ในทีมงานค้ำคูณ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาครั้งนี้มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังต่อไปนี้

5.1 เพื่อนำผลจากการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง เสนอให้ผู้บริหารทราบและใช้เป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.2 เพื่อให้ผลการจัดเก็บภาษีเป็นไปตามเป้าหมายของกรมสรรพากร

5.3 เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งทัศนคติของผู้เสียหายมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งสร้างความพึงพอใจเพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความสมัครใจในการเสียภาษีแก่ผู้เสียหาย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ผู้ศึกษาได้รวบรวมวรรณกรรมและผลงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียงแนวคิดทฤษฎี เชื่อมโยงกับเรื่องที่กำลังศึกษา เพื่อสร้างความชัดเจนและเพิ่มคุณค่าทางวิชาการให้กับการศึกษาครั้งนี้ด้วย

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากร

กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร (2548) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1.1 ความหมายของภาษีอากร ความหมายของภาษีอากรอาจแบ่งได้เป็น 2 แนวคือ แนวที่หนึ่ง อธิบายว่า ภาษีอากรคือสิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายการ และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร แนวที่สอง อธิบายว่า ภาษีอากรคือเงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกักเงิน หรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ได้ให้คำนิยามของภาษีอากรไว้ว่า “ภาษีอากร” คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายการแล้วนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี โดยมีวัตถุประสงค์พื้นฐานของการจัดเก็บภาษีของรัฐ คือเป็นการหารายได้ให้รัฐบาลเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกันรัฐก็สามารถใช้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นเครื่องมือทางการคลังเครื่องมือหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่รัฐได้วางไว้ ทั้งนี้เพราะการเก็บภาษีอากรทำให้มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล จากความหมายภาษีอากรดังกล่าว การที่จะให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดองค์ประกอบสำคัญของระบบภาษีที่ดี คือ ต้องมีการบริหารจัดการจัดเก็บที่มีประสิทธิภาพ

1.1.2 วัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีอากร การเก็บภาษีอากร นอกจากมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้เพื่อให้ออกกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาลแล้ว ในปัจจุบันภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือสำคัญ

ของรัฐบาลในการกระจายรายได้ ส่งเสริมความเจริญเติบโตของธุรกิจการค้า รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยควบคุมการบริโภคของประชาชน หรือเพื่อสนองนโยบายบางประการของรัฐบาล (เช่น การศึกษา การสวัสดิการสังคม นโยบายประชากร) อีกด้วย ทางเศรษฐศาสตร์การเก็บภาษีอากรของรัฐบาลมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) การเก็บภาษีเพื่อควบคุมหรือส่งเสริมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ รัฐบาลสามารถใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริโภค การผลิตหรือวิธีการดำเนินธุรกิจบางชนิด เพื่อมิให้เกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวมได้ เช่น เมื่อรัฐบาลต้องการให้ประชาชนลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย หรือสินค้าที่มีผลเสียต่อสุขภาพหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐบาลก็อาจใช้วิธีเก็บภาษีในอัตราสูง เพื่อให้สินค้านั้นมีราคาแพงประชาชนจะได้ลดการบริโภคลง หรือหากรัฐบาลเห็นควรลดการผลิตสินค้าบางชนิดลง รัฐบาลก็อาจใช้วิธีเก็บภาษีสินค้านั้น ๆ ในอัตราสูง ราคาสินค้าก็จะสูงขึ้น การซื้อสินค้าก็จะลดน้อยลง ทำให้ผู้ผลิตลดการผลิตลงไปได้ และการเก็บภาษีอากรอาจใช้เพื่อส่งเสริมการบริโภค การผลิต หรือวิธีดำเนินธุรกิจบางชนิดได้ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรแก่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการส่งออกมากขึ้น เป็นต้น

2) การเก็บภาษีอากรเพื่อการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม ประชาชนควรจะมีรายได้และทรัพย์สินใกล้เคียงกันไม่ควรจะมีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในสังคมเพราะการที่ประชาชนมีรายได้และทรัพย์สินแตกต่างกันมาก แสดงถึงการกระจายรายได้และทรัพย์สินที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องกระจายรายได้และทรัพย์สินไม่ให้แตกต่างกันมากนัก ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงจะไม่เกิดขึ้น ซึ่งในการนี้รัฐบาลอาจใช้มาตรการทางภาษีในอัตราสูง หรือผู้ใดมีทรัพย์สินมากเก็บภาษีผู้นั้นในอัตราสูง เป็นต้น

3) การเก็บภาษีเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รัฐบาลมีหน้าที่รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ คือ ทำให้การจ้างงานของประเทศอยู่ในอัตราที่สูง รักษาระดับสินค้าทั่วไปให้อยู่ในระดับค่อนข้างคงที่ คือ ไม่ให้เกิดภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืด และรักษาดุลการชำระเงินให้มีเสถียรภาพเพราะหากดุลการค้าขาดดุลมาก มีผลทำให้ดุลการชำระเงินขาดดุลมาก ถ้าดุลการชำระเงินขาดดุลมาก ๆ เงินทุนสำรองระหว่างประเทศจะลดลง และค่าของเงินบาทจะอ่อนตัวลง ทำให้เงินบาทแลกเปลี่ยนตราต่างประเทศได้น้อยลง การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจรัฐบาลอาจใช้มาตรการทางภาษีอากรเป็นเครื่องมือได้ เช่น หากเกิดภาวะเงินเฟ้อ เพราะมีอุปสงค์รวมมากกว่าอุปทานรวม เนื่องจากประชาชนมีอำนาจซื้อมาก รัฐบาลก็อาจลดอุปสงค์รวมได้ โดยการเก็บภาษีเงินได้ให้มากขึ้น การเก็บภาษีเป็นการดึงอำนาจซื้อจากประชาชนเข้ามาไว้ในมือของรัฐบาล เมื่อประชาชนมีรายได้ลดลงเพราะต้องเสียภาษีอากรสูงก็จะลดการบริโภคลง ทำให้อุปสงค์รวมลดลง

เป็นผลให้ลดแรงกดดันของเงินเฟ้อได้ หรือในเวลาที่ดุลการชำระเงินขาดดุลมาก เงินทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงจนน่าเป็นห่วง รัฐบาลก็อาจขึ้นอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้า เพื่อให้สินค้านำเข้ามีราคาสูง เป็นการลดการบริโภคที่ต้องสั่งเข้ามาจากต่างประเทศ วิธีนี้จะทำให้ความจำเป็นต้องใช้เงินตราต่างประเทศลดลง และเงินไม่ไหลออกนอกประเทศมากเกินไป เป็นการลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินได้ ส่วนเครื่องมือทางภาษีทางตรงนั้น รัฐบาลก็อาจทำได้โดยการยกเว้นภาษีเงินได้ที่ต้องเก็บจากดอกเบี้ยเงินกู้ที่เป็นอัตราต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ผู้กู้ได้รับผลตอบแทนสุทธิสูงขึ้น และค่าใช้จ่ายสุทธิของผู้กู้ลดลง ทำให้มีการกู้เงินตราต่างประเทศเข้ามามาก เป็นการผ่อนคลายภาวะความตึงเครียดทางด้านทุนสำรองระหว่างประเทศ อันเกิดจากการขาดดุลการชำระเงินลงไปได้ เศรษฐกิจก็จะมีเสถียรภาพขึ้น

1.1.3 โครงสร้างของกฎหมายภาษีอากร กฎหมายภาษีอากรทุกฉบับ มีหัวข้อสำคัญอันเป็นโครงสร้างของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 6 หัวข้อด้วยกัน คือ

1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร หรือผู้อยู่ในข่ายเสียภาษีอากร จะเป็นใครบ้าง ย่อมแล้วแต่กฎหมายนั้น ๆ จะกำหนด แต่โดยทั่วไปมักได้แก่บุคคลธรรมดาและหรือนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

2) ฐานภาษีอากร เป็นส่วนที่กำหนดเพื่อให้ทราบว่ามีภาษีที่เก็บนั้นเก็บจากอะไร ในความหมายทั่วไป หมายถึงสิ่งที่เป็นมูลเหตุให้ต้องเสียภาษีอากร เช่น ภาษีเงินได้ฐานภาษีได้แก่ เงินได้เพราะเก็บจากเงินได้ของบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต ฐานภาษีได้แก่ สินค้าและบริการเพราะเก็บจากสินค้าหรือบริการที่ขาย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ฐานภาษีได้แก่ โรงเรือนและที่ดินเพราะเก็บจากโรงเรือนและที่ดินที่บุคคลเป็นเจ้าของ ภาษีบำรุงท้องที่ฐานภาษีได้แก่ที่ดินเพราะเก็บจากที่ดินที่บุคคลเป็นเจ้าของ และฐานภาษีจากการมีรายได้ การมีทรัพย์สินหรือการใช้จ่าย เป็นต้น ส่วนฐานภาษีในความหมายตามกฎหมาย หมายถึง สิ่งที่รองรับอัตราภาษีอากร (ภาษีอากรที่ต้องเสีย = ฐานภาษีอากร x อัตราภาษีอากร) กล่าวคือ ฐานภาษีที่จะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีได้นั้นจะต้องเป็นฐานที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินได้พึงประเมินที่ผู้เสียภาษีได้รับยังนำไปคำนวณกับอัตราภาษีไม่ได้ จะต้องหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนออกก่อน เหลือเท่าใดเป็นเงินได้สุทธิจึงจะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีที่กำหนดไว้ หรือในกรณีของเงินได้นิติบุคคล เงินหรือรายได้ (gross income) ที่ผู้เสียภาษีได้รับยังนำไปคำนวณกับอัตราภาษีไม่ได้จะต้องหักค่าใช้จ่ายที่สามารถหักได้ตามกฎหมายออกก่อนเหลือเท่าใดเป็นกำไรสุทธิ จึงจะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีที่กำหนดไว้ เงินได้สุทธิหรือกำไรสุทธิจึงเป็นฐานภาษีในความหมายตามกฎหมายสำหรับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น เนื่องจากเป็นภาษีที่เก็บจากยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายฐานภาษีในความหมายทั่วไปและความหมายตามกฎหมายจึงเป็นอย่างเดียวกัน

3) อัตราภาษีอากร แบ่งเป็น 3 แบบใหญ่ ๆ คือ แบบคงที่ แบบก้าวหน้า และแบบลดหย่อน ทั้งนี้โดยการพิจารณาว่าอัตราภาษีอากรมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรในกรณีที่ฐานภาษีอากรมีจำนวนเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือถ้าจำนวนของฐานภาษีอากรเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงแต่อัตราภาษีอากรยังคงเท่าเดิม เรียกอัตราภาษีอากรลักษณะนี้ว่าอัตราภาษีอากรแบบคงที่ เช่น อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลในปัจจุบันและอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ถ้าฐานภาษีอากรมีจำนวนเพิ่มขึ้นและอัตราภาษีอากรก็เพิ่มขึ้นด้วย เรียกอัตราภาษีอากรลักษณะนี้ว่าอัตราภาษีอากรแบบก้าวหน้า เช่น อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และถ้าฐานภาษีอากรมีจำนวนเพิ่มขึ้นแต่อัตราภาษีอากรกลับลดลง เรียกอัตราภาษีอากรลักษณะนี้ว่าอัตราภาษีอากรแบบลดหย่อน เช่น อัตราภาษีบำรุงท้องที่

4) วิธีการเสียภาษี ภาษีอากรส่วนใหญ่ในปัจจุบันผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรเป็นผู้ดำเนินการประเมินตนเอง (self-assessment) โดยประเมินหรือคำนวณตามวิธีการและตามกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้วยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีอากรตามจำนวนที่พึงต้องชำระ ถ้าผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรไม่ดำเนินการประเมินตนเอง หรือประเมินตนเองอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ก็จะมีการประเมินโดยเจ้าพนักงาน (authoritative assessment) ซึ่งในกรณีหลังนี้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องรับผิดชำระเงินเพิ่ม และหรือเบี้ยปรับเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากภาษีอากรที่ต้องเสีย ในบางกรณีแม้ยังไม่ถึงกำหนดเวลาชำระภาษีอากร เจ้าพนักงานประเมินก็อาจดำเนินการประเมินล่วงหน้าให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องชำระภาษีอากรก่อนถึงกำหนดเวลาได้ นอกจากนี้ในหลาย ๆ กรณีกฎหมายยังกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้เป็นผู้ดำเนินการหักภาษีจากจำนวนเงินที่จ่ายแล้วนำส่งต่อเจ้าพนักงานภายในกำหนดเวลา ดังที่เรียกว่าการหักภาษี ณ ที่จ่าย (withholding tax หรือ deduction at source) ภาษีที่ถูกหักไว้มักถือเป็นเครดิตของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งสามารถนำไปหักออกจากจำนวนภาษีที่ต้องเสียเมื่อถึงกำหนดเวลา หรืออาจได้รับคืนถ้าถูกหักไว้เกินจำนวนที่พึงต้องเสีย อนึ่งเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบได้สวนประเมินภาษีอากรและป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากร กฎหมายยังกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือผู้ที่กฎหมายกำหนดต้องปฏิบัติหน้าที่บางประการ เช่น การจดทะเบียน การมีและใช้เลขประจำตัวผู้เสียภาษี การจัดทำบัญชีเอกสารหรือหลักฐานบางอย่าง รวมทั้งให้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจค้นยึดหรืออายัดหลักฐานต่าง ๆ ในบางกรณีด้วย

5) การอุทธรณ์ภาษีอากร ในกรณีเกิดปัญหาข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่ขัดแย้งพิพาทกันระหว่างผู้เสียภาษีอากรและผู้จัดเก็บภาษีอากร เกี่ยวกับจำนวนภาษีอากรที่ต้องเสียหรืออำนาจการประเมินเรียกเก็บภาษีอากร และผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องการให้มีการพิจารณาทบทวนใหม่ กฎหมายมักกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีหาข้อยุติ

ให้ครบถ้วนเสียก่อน มิฉะนั้นผู้เสียภาษีอาจเสียสิทธิในการนำคดีขึ้นสู่ศาลได้ ตัวอย่างเช่น การประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ หรืออากรแสตมป์เพิ่มเติม ถ้าผู้เสียภาษีอากรไม่เห็นด้วยกับการประเมินเรียกเก็บ ก็จะต้องอุทธรณ์การประเมินต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เสียก่อนภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับแจ้งการประเมินเรียกเก็บภาษีอากร จะนำคดีขึ้นสู่ศาลทันทีไม่ได้

6) บทลงโทษ โทษทางแพ่งกรณีผู้ไม่ชำระภาษีอากรหรือชำระภาษีไว้ไม่ถูกต้องครบถ้วนจะต้องรับผิดชอบในจำนวนภาษีอากรที่ไม่ชำระพร้อมด้วยเบี้ยปรับและหรือเงินเพิ่มเป็นจำนวนเงินเพิ่มขึ้นต่างหาก ถ้าฝ่าฝืนไม่ยอมชำระกฎหมายมักให้อำนาจเจ้าพนักงานดำเนินการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากรไปขายทอดตลาด เพื่อนำเงินไปชำระภาษีอากรค้างได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล นอกจากนี้ผู้ไม่ชำระภาษีจะต้องรับโทษทางอาญาอีก โสດหนึ่ง เช่น เสียค่าปรับและหรือต้องระวางโทษจำคุกอีกด้วย

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีอากร

1.2.1 Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ในหนังสือ The Wealth of Nations เมื่อปี ค.ศ.1776 ซึ่งแม้ว่าเวลาจะล่วงเลยมานานแต่ก็เป็นที่ยอมรับกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ว่า หลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 4 ประการ หรือเรียกว่า Adam Smith's Canons ดังนี้

1) หลักความยุติธรรม (Equity) ต้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี โดยจะต้องยึดหลักว่าผู้ที่มีรายได้มากควรจะต้องเสียภาษีมาก คนมีรายได้น้อยควรเสียภาษีน้อยตามกำลังความสามารถในการชำระภาษี (Ability to Pay) ของแต่ละท่าน

2) หลักความแน่นอน (Certainty) ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บให้รัดกุมและแน่นอน เช่น ผู้เสียภาษีจะต้องชำระภาษีเมื่อใด ที่ไหน ถ้าผู้ใดละเลย หลีกเลี่ยง หรือล่าช้า จะต้องได้รับโทษอย่างไร เป็นต้น

3) หลักความสะดวก (Convenience) ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีมากที่สุด เช่น ควรกำหนดช่วงเวลาในการชำระภาษีให้นานพอสมควร เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เสียภาษีและควรใช้วิธีการที่ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพื่อมิให้ผู้เสียภาษีเกิดความเบื่อหน่าย หรือให้ผ่อนชำระได้ในกรณีที่ต้องเสียภาษีเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

4) หลักความประหยัด (Economy) ต้องถือหลักจัดเก็บในอัตราต่ำแต่เก็บได้มากและทั่วถึง ดีกว่าที่จะเก็บในอัตราสูงแต่เก็บได้น้อยเนื่องจากเก็บแต่เฉพาะคนที่มีรายได้มาก อีก

ประการหนึ่งก็คือ การเรียกเก็บภาษีในอัตราสูงย่อมเป็นการช่วยให้ผู้เสียภาษีเกิดความรู้สึกเสียขายเงินและพยายามหลีกเลี่ยงภาษี ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “...not to kill the goose that lays the golden egg”

1.2.2 หลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน ซึ่งได้มีการพัฒนามาตลอดและรัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับมักบัญญัติให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากร ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในการบัญญัติกฎหมายภาษีอากรที่ดีนั้น มีหลักการบางประการที่ควรคำนึงถึง เพื่อให้ประชาชนมีความสนใจในการเสียภาษีอากร และให้กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษีอากรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1) หลักความเป็นธรรม (Equity) การจัดเก็บภาษีที่ดีนั้นจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรม หรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน การพิจารณาความเป็นธรรมนั้น หลักความยุติธรรมในการเก็บภาษีนี้เป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษีที่ดี หลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องนี้มีอยู่ 2 หลักใหญ่ คือ

(1) หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ (The Principle of Absolute Equity) ตามหลักนี้ ระบบภาษีอากรที่เป็นธรรมจะต้องเป็นระบบภาษีอากรที่ผู้เสียภาษีทุกคนเสียภาษีอากรคนละเท่า ๆ กัน ถ้าหากการเก็บภาษีอากรมุ่งที่จะจูงใจรายจ่ายของรัฐบาล จำนวนภาษีที่ผู้เสียภาษีแต่ละคนจะต้องเสียจะเท่ากับรายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลหารด้วยจำนวนผู้เสียภาษีอากร อย่างไรก็ตามการเก็บภาษีอากรตามหลักเกณฑ์นี้มีข้อบกพร่อง คือ มิได้คำนึงถึงความสามารถในการชำระภาษีอากรของผู้เสียภาษีแต่ละคน

(2) หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (The Principle of Relative Equity) โดยเหตุที่หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์มีข้อบกพร่อง ภาษีอากรส่วนใหญ่จึงเก็บตามหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ หลักดังกล่าวนี้อาจจำแนกเป็นหลักย่อย 2 หลัก คือ

ก. หลักความสามารถในการชำระภาษี (The Ability-to-Pay Principle) การเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษีนั้น จะวัดความเสมอภาคในการเสียภาษีโดยการใช้การเสียสละความพึงพอใจ (sacrifice of utility) ของผู้เสียภาษีเป็นเครื่องวัด ทั้งนี้เนื่องจากสมการเกี่ยวกับความพอใจ (utility function) ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ดังนั้นถึงแม้ผู้เสียภาษีแต่ละคนที่ได้เสียภาษีเป็นจำนวนเงินที่เท่ากันก็ตาม แต่การเสียสละความพึงพอใจในการเสียภาษีของบุคคลเหล่านั้นจะไม่เท่ากัน ความเสมอภาคในการเสียภาษีจำแนกออกได้เป็น 2 กรณี คือ

ก) ความเสมอภาคตามแนวนอน (Horizontal Equity) กำหนดว่าผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีที่เท่าเทียมกัน จะต้องเสียภาษีที่เท่ากันในลักษณะที่ว่า “Equals should be treated equally” ปัญหาสำคัญในการพิจารณาความยุติธรรมตามแนวนอน คือ เราจะใช้อะไรเป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละคน เช่น การใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

หรือความมั่งคั่ง หรือรายได้ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วมักจะใช้รายได้ (income) เป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละคน ดังนั้น ถ้าเราสมมติว่าผู้เสียภาษีสองคนมีรายได้ประเภทเดียวกันและเท่ากัน บุคคลทั้งสองก็จะต้องเสียภาษีเท่ากัน โดยจะไม่คำนึงถึงฐานะทางครอบครัวของผู้เสียภาษีแต่ละคน

ข) ความเสมอภาคในแนวตั้งหรือแนวขึ้น (Vertical Equity) กำหนดว่าผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษี หรืออยู่ในสภาวะการณ์ในการเสียภาษี (taxpaying circumstance) ที่แตกต่างกัน ควรจะเสียภาษีในจำนวนที่แตกต่างกันในลักษณะที่ว่า “Unequal should be treated unequal” อย่างไรก็ตามการพิจารณาถึงสภาวะการณ์ในการเสียภาษีที่แตกต่างกันนั้นหาหลักเกณฑ์ที่แน่นอนมาวัดได้ยาก แต่โดยทั่วไปแล้วมักจะคำนึงถึงแนวทางในการกระจายรายได้หรือการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เป็นหลักเกณฑ์ในการวัดถึงสภาวะการณ์ในการเสียภาษีที่แตกต่างกัน

ข. หลักผลประโยชน์ที่ได้ (The Benefit Principle) ตามหลักนี้ ผู้บริโภคที่ต้องการอรรถประโยชน์จากการบริโภคสินค้าและบริการที่ผลิตโดยภาครัฐบาล จะต้องจ่ายค่าสินค้าและบริการในรูปของภาษีอากร การซื้อสินค้าและบริการประเภทนี้เป็นไปโดยสมัครใจ ผู้ที่ได้ประโยชน์จากการบริโภคสินค้าและบริการที่ผลิตโดยภาครัฐบาล จะต้องจ่ายภาษีมากกว่าผู้ที่ได้รับประโยชน์น้อย

ความยุติธรรมในการเก็บภาษีนั้น นอกจากจะพิจารณาหลักเกณฑ์ตามทฤษฎีที่ได้กล่าวมาแล้ว จะต้องพิจารณาความยุติธรรมที่เกิดจากการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการจัดเก็บภาษีที่ไม่ทั่วถึงหรือมีการเลือกปฏิบัติแล้วจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในหมู่ผู้เสียภาษี

2) หลักความแน่นอน (Certainly) การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพนั้น กฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ยึดมั่นแก่ผู้เสียภาษีทุกคน กล่าวคือภาษีอากรทุกประเภทที่จะจัดเก็บนั้น จะต้องเป็นที่ยึดมั่นแก่ผู้เสียภาษีและมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษีนั้น ความแน่นอนและความชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จะทำให้ผู้เสียภาษีมุ่งความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากรที่ตนจะต้องเสีย และช่วยให้การบริหารการจัดเก็บง่ายขึ้น ถ้าหากการจัดเก็บบางประเภทขาดความแน่นอน หรือคลุมเครือ (Arbitrary) จะทำให้การจัดเก็บทำได้ลำบาก

3) หลักของการประหยัด (Low compliance and collection cost) ระบบของการบริหารการจัดเก็บภาษีที่ดีนั้น ภาษีแต่ละประเภทที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรต่ำที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าทั้งภาวะข้อยุ่งยากในการเสียภาษีและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บนั้น มิได้ก่ออะไรเพิ่มขึ้นแก่ผลผลิตประชาชาติ หากเป็นการ

ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสังคมไปในทางที่สูญเปล่า ตามหลักเกณฑ์แล้วรัฐบาลควรเก็บภาษี โดยทำให้รายได้ภาษีที่ได้รับใกล้เคียงกับภาระภาษีที่ประชาชนจะต้องแบกรับภาระให้มากที่สุด คือ รายได้จากภาษี จะเท่ากับภาระภาษี ซึ่งรายได้ภาษี คือ รายได้สุทธิที่รัฐบาลได้รับจากการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งก็เท่ากับภาษีที่ประชาชนเสียให้แก่รัฐบาลหักด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากร ดังนั้นถ้ารัฐบาลเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีมาก แสดงว่ารายได้ที่รัฐบาลจะนำไปใช้นั้นก็ย่อม น้อยลงตามส่วน

4) หลักของการยอมรับ (Acceptability) การบริหารการจัดเก็บภาษีอากร แต่ละประเภทจะทำได้ง่ายขึ้น ถ้าหากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษีอากรอย่างไรก็ตาม การที่ประชาชนยินดีให้ความร่วมมือในการเสียภาษีนั้น ภาษีอากรทุกชนิดที่จัดเก็บจากประชาชน จะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ด้วย การที่ประชาชนจะให้การยอมรับมากน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับความยุติธรรมในการเก็บภาษีของรัฐบาลเป็นสำคัญ กล่าวคือภาษีแต่ละชนิดที่ จัดเก็บนั้นจะต้องให้ความเป็นธรรมต่อผู้เสียภาษีทุกคน ก่อนที่จะออกกฎหมายเก็บภาษีอากรแต่ละ ประเภทนั้นรัฐบาลจะต้องฟังความคิดเห็นจากประชาชน เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกถึงการ สนับสนุนคัดค้านอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้การที่ทำให้ประชาชนยอมรับการเสียภาษีน้อยแต่ ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษี และประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐบาล อีกด้วย ถ้าหากรัฐแสดงให้เห็นว่าเงินทุกบาททุกสตางค์ที่เก็บภาษีอากรไปนั้น ในที่สุดก็ กลับคืนเป็นผลประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีเองในอนาคต ก็จะช่วยให้ประชาชนยอมรับการเสียภาษีมาก และถ้าหากเป็นได้เช่นนั้นก็ทำให้ความสำนึกในการเสียภาษี (Tax consciousness) ของประชาชน มีมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ผู้เสียภาษีบางคนมีความรู้สึกในทำนองที่ว่า "When I pay taxes, I buy civilization."

5) หลักของการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ในระบบภาษีที่คตินั้น ภาษีอากร ทุกประเภทที่จะจัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารการจัดเก็บอย่างได้ผลในทางปฏิบัติ ภาษีอากร บางอย่างแม้จะมีเหตุผลดีในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติการจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปได้ยาก ภาษี อากรนั้นจะถือเป็นภาษีอากรที่ดีไม่ได้ ตัวอย่างเช่น ภาษีการค้าปลีก (retail sales taxes) หรือภาษีการ ใช้จ่าย (expenditure taxes) นั้นเป็นภาษีที่ดีในทางทฤษฎี แต่สำหรับประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลัง พัฒนานั้นจะไม่สามารถเก็บภาษีอากรที่ดีพอ ในกรณีเช่นนี้ภาษีอากรดังกล่าวก็จะถือว่าเป็นภาษีที่ดี สำหรับประเทศนั้นไม่ได้

6) หลักของการทำรายได้ ภาษีที่ดีสำหรับรัฐบาลนั้นควรเป็นภาษีที่สามารถ ทำรายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นอย่างดีด้วย กล่าวคือเป็นภาษีที่มีฐานใหญ่และฐานของภาษีขยายตัวได้

รวดเร็วกว่าตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีอากรนั้น ได้มาก โดยที่ไม่ต้องเพิ่มอัตรารายได้เก็บภาษีนั้น

7) หลักของความยืดหยุ่น ภาษีอากรที่คิ่้นควรจะเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย ตัวอย่างเช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระบบก้าวหน้า ในขณะที่เศรษฐกิจกำลังขยายตัวรายได้ของประชาชนจะเพิ่มขึ้น แต่อัตราภาษีที่จัดเก็บจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ภาษีที่จัดเก็บนั้นจะไปลดอัตรารายได้เพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชน ซึ่งจะช่วยลดแรงกดดันของเงินเฟ้อได้มาก ในกรณีตรงกันข้ามในขณะที่เศรษฐกิจซบเซารายได้ของประชาชนลดลง อัตราภาษีที่เก็บจะลดลงในอัตราที่เร็วกว่ารายได้ที่แสดง ซึ่งจะช่วยลดความเดือดร้อนของผู้เสียภาษี และพอจะลดความซบเซาของเศรษฐกิจได้บ้าง

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารภาษีอากร

1.3.1 อริย ธรรมโน (2548) ได้กล่าวในหนังสือความรู้ทั่วไปทางการคลัง สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการบริหารภาษีอากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ระบบภาษีอากรสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลและสังคมได้ ดังนั้น เมื่อเราทราบแล้วว่า ควรเก็บภาษีอะไร จึงต้องหันมาให้ความสนใจต่อปัญหาว่าจะเก็บภาษีอย่างไร หากระบบภาษีอากรดีแต่การบริหารภาษีอากรไม่ดี ก็จะทำให้ระบบภาษีอากรนั้นล้มเหลว หรือทำให้กลายเป็นระบบภาษีที่ไม่ยุติธรรมได้

การปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรให้สูงขึ้นนั้น มีทางดำเนินการได้หลายประการ เพราะการบริหารภาษีอากรขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านด้วยกัน เป็นต้นว่า ด้านตัวบทกฎหมายภาษีอากร ด้านวิธีการดำเนินการจัดเก็บภาษี การติดตามตรวจสอบและการลงโทษ ผู้หลีกเลี่ยง ด้านเจ้าหน้าที่ฝ่ายภาษีอากร และด้านความรู้ลึกของประชาชนผู้เสียภาษี เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบภาษีอากรสามารถพิจารณาสาระสำคัญได้ คือ

ประการแรก เพื่อให้ประชาชนยินดีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร มีหลักเบื้องต้นว่า จะต้องพยายามบัญญัติกฎหมายภาษีอากรให้ชัดเจน เข้าใจง่าย ประชาชนสามารถปฏิบัติตามได้ หลักเกณฑ์ข้อนี้แตกต่างกับข้อเท็จจริงในการปฏิบัติทั่ว ๆ ไป เพราะมักจะปรากฏว่ากฎหมายภาษีอากรของประเทศส่วนใหญ่ในโลก เป็นกฎหมายที่เข้าใจยากที่สุดในบรรดากฎหมายทั้งหลาย แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะต้องพยายามหาวิธีการปรับปรุงกฎหมายภาษีอากรให้มีความยุ่งยากน้อยลง

ประการที่สอง จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบัญญัติของภาษีอากรที่จัดเก็บอยู่ ตลอดจนวิธีการปฏิบัติตาม นอกจากนี้เมื่อมีการออกกฎหมายภาษีอากรใหม่หรือมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเก่าก็ควรจะได้มีการชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจด้วย

1.3.2 สุรใจ ติรินุพงศ์ ได้กล่าวในหนังสือสรรพากรศาสตร์ของกรมสรรพากร (พฤศจิกายน- ธันวาคม 2538) หัวข้อเรื่องปรัชญาและทิศทางการบริหารภาษีของกรมสรรพากรสรุปได้ว่า การบริหารงานตามหลักเกณฑ์ระบบภาษีอากรที่ดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องดำเนินการ

- 1) ให้บริการที่ดีแก่ผู้เสียภาษีด้วยความเต็มใจ
- 2) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เสียภาษี เพื่อให้เกิดความสมัครใจในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบในระดับสูงสุด
- 3) ให้คำแนะนำถึงสิทธิและความรับผิดชอบในการเสียภาษี
- 4) ให้ทราบขอบเขตของการปฏิบัติตามกฎหมายและผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 5) ให้มีการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้มีการบริหารงานและจัดเก็บภาษีที่เหมาะสม
- 6) หาวิธีการที่ทันสมัยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังกล่าว กรมสรรพากรจึงมุ่งเน้น หรือให้ความสำคัญกับการจัดเก็บภาษีในเชิงรุก หรือกิจกรรมก่อนการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษี เพื่อให้การยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีถูกต้องครบถ้วน ด้วยการใช้กิจกรรมการให้บริการที่ดีเป็นบทบาทนำ เพื่อให้ผู้เสียภาษีเกิดความพึงพอใจและสมัครใจเสียภาษี เป็นการให้บริการที่มีทิศทางมุ่งไปสู่ความสมัครใจอย่างยั่งยืน โดยมีแนวคิดในการบริหารงานดังนี้

- 1) หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารภาษีอากร คือ จัดเก็บภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในกฎหมายภาษีอากร ดังนั้น ปรัชญาในการบริหารภาษีที่ควรจะเป็นก็คือ เพื่อให้มีการจัดเก็บภาษีที่สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎหมายภาษีอากรให้มากที่สุด
- 2) ในการบริหารภาษีควรมีเป้าหมายสำคัญ 2 ด้าน คือ
 - (1) การพยายามยกระดับความสมัครใจในการเสียภาษี (Voluntary Compliance) ของประชาชนโดยทั่วไป

(2) การพยายามเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารงานภายในองค์กร ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับภาษี

การหนีภาษีก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะ ป้องกันและปราบปรามการหนีภาษี เครื่องมือที่รัฐบาลใช้ในการปราบปรามการหนีภาษี (Tax enforcement) ได้แก่ การตรวจสอบภาษี (a tax investigation) ซึ่งอาจเป็นการตรวจสอบทางบัญชี (an accounting audit) การออกตรวจพื้นที่ (a physical audit) การกำหนดบทลงโทษ (penalties) การ กำหนดอัตราภาษี (tax rates)

การลดอัตราภาษีเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้การหนีภาษียลดลง เพราะอัตราภาษีที่ลดลง ทำให้ผลประโยชน์ของการหนีภาษียลดลง สำหรับการตรวจสอบภาษีและการกำหนดบทลงโทษ จะกำหนดให้มีผลต่อทุกคนเท่ากัน โดยทุกคนที่มีหน้าที่เสียภาษียมีโอกาสเท่ากันที่จะถูกตรวจสอบ ภาษี และถ้าหากตรวจสอบพบผู้หนีภาษียจะถูกลงโทษ โดยบทลงโทษเดียวกันทุกคน

การปราบปรามการหนีภาษี (Tax enforcement) เป็นการดำเนินการของรัฐเพื่อที่จะ ลดการหนีภาษียที่ได้เกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการหนีภาษียโดยการขนของไม่เสียภาษียอากรขาเข้าข้าม พรมแดน การไม่เสียภาษียสินค้าและบริการ การแจ้งเงินได้และการเสียภาษียต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เครื่องมือสำคัญที่รัฐใช้ในการปราบปรามการหนีภาษียได้แก่ การตรวจสอบภาษี (tax investigation) และการกำหนดบทลงโทษ (penalties) ผู้หนีภาษีย

1. การตรวจสอบภาษี มี 2 รูปแบบ คือ การตรวจสอบทางบัญชี (an accounting audit) และการออกตรวจพื้นที่ (a physical audit) การตรวจสอบทางบัญชีเป็นการตรวจสอบจาก เอกสารหลักฐานทางบัญชีหลังจากมีการเสียภาษียแล้ว การตรวจสอบทางบัญชีค่อนข้างมีต้นทุนสูง เพราะต้องใช้นักบัญชีจำนวนมาก อีกทั้งต้องใช้เวลาในการตรวจสอบ จุดอ่อนของการ ตรวจสอบทางบัญชี คือ ถ้าผู้มีหน้าที่เสียภาษียไม่เคยแจ้งการเสียภาษียหรือไม่เคยอยู่ในระบบภาษียเลย การตรวจสอบจะไม่สามารถตรวจพบการหนีภาษียได้ การตรวจสอบภาษีโดยทั่วไปจึงจำเป็นต้องมี การตรวจสอบโดยการออกตรวจตามพื้นที่ ซึ่งเป็นการตรวจสอบที่ด้วสินค้าและบริการ ที่สถานที่ ดำเนินธุรกิจ โดยการส่งเจ้าหน้าที่ออกสำรวจและตรวจตามพื้นที่จริง ๆ โอกาสในการออกตรวจ พื้นที่และพบการหนีภาษียจะมีมาก ถ้าความถี่ในการออกตรวจพื้นที่ของเจ้าหน้าที่สูง และจำนวน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษียมีมาก

2. การกำหนดบทลงโทษ บทลงโทษที่กำหนดมีหลายรูปแบบ อาจใช้หลายแบบผสมกัน เช่น กำหนดเป็นจำนวนเงินคงที่ไม่ขึ้นกับจำนวนเงินที่หนีภาษี หรือเป็นอัตราคงที่มากกว่าหนึ่งเท่าของจำนวนเงินที่หนีภาษี หรืออัตราก้าวหน้าตามจำนวนเงินที่หนีภาษี กำหนดบทลงโทษต่ำถ้าเป็นการหนีภาษีครั้งแรก และบทลงโทษสูงถ้าเป็นการหนีภาษีครั้งที่สอง หรือแม้กระทั่งจำคุก

นโยบายการปราบปรามการหนีภาษีของรัฐให้ได้ผลนั้น รัฐจะต้องกำหนดการตรวจสอบภาษีและบทลงโทษที่สูงมากพอที่จะสร้างความเสี่ยงในการหนีภาษี และส่งผลให้เกิดการลดการหนีภาษีได้ และกำหนดการตรวจสอบภาษีและบทลงโทษควบคู่กันอย่างเหมาะสม ไม่สามารถที่จะเลือกเพียงดำเนินการเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่งได้ และรัฐจะใช้มาตรการการป้องกันการหนีภาษี ซึ่งเป็นการดำเนินการก่อนที่จะเกิดการหนีภาษี มาตรการป้องกันการหนีภาษีเป็นมาตรการที่มุ่งทำให้ต้นทุนการหนีภาษีสูง หรือลดต้นทุนการเสียภาษี หรือลดผลประโยชน์ในการหนีภาษีลง จนทำให้ผู้เสียภาษีไม่คุ้มที่จะหนีภาษี เช่น การลดอัตราภาษี รวมถึงการทำให้การเสียภาษีโปร่งใสและชัดเจน

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสรรพากรแนวใหม่ของกรมสรรพากร

หนังสือแนวทางปฏิบัติงานของกรมสรรพากร (2544) กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารงานการจัดเก็บภาษีอากร กรมสรรพากรจะมอบหมายประมาณการให้หน่วยจัดเก็บภาษีอากรทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาครับผิดชอบดำเนินการจัดเก็บ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ กระบวนการขั้นตอนในการบริหารเป็นเช่นเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งแต่ละหน่วยจัดเก็บต้องปรับการบริหารให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

นโยบายในการปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน โดยกำหนดให้มีทีมกำกับดูแลแต่ละทีมจะมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ 9 - 11 คน และแบ่งทีมกำกับดูแลออกเป็นทีมงานย่อย 3 ทีม ซึ่งจะได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลผู้ประกอบการแยกตามประเภทกิจการ โดยอาจจะมีบางทีมกำกับดูแลที่รับผิดชอบมากกว่า 1 ประเภทกิจการ แต่ละทีมจะมีเจ้าหน้าที่ระดับ 8 หรือเจ้าหน้าที่ระดับ 7 เป็นหัวหน้าทีมกำกับดูแลที่มีหน้าที่บริหารจัดการเก็บภาษีอากรของผู้ประกอบการที่ได้รับมอบหมาย

วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลผู้เสียภาษี เพื่อให้การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรเหมาะสมตามสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ และจัดเก็บภาษีได้อย่าง

ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน โดยไม่ก่อให้เกิดหนี้ภาษีอากรค้าง ซึ่งเป็นภาระทั้งของกรมสรรพากร และของผู้เสียภาษี

ขั้นตอนการกำกับดูแลผู้เสียภาษี มีการปรับเปลี่ยนระบบการปฏิบัติงานใหม่ทั้ง ทางด้านการติดตามการชำระภาษีและการบริหารงานจัดเก็บภาษี โดยเน้นการตรวจสอบสภาพกิจการ การตรวจสอบภาษี และการขอคืนภาษีให้เหมาะสม และรองรับวิธีการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ที่กำหนดขึ้น และกรมสรรพากรได้ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติงานของการกำกับดูแลผู้เสียภาษี ในปี 2546 และปี 2549 เพื่อให้การควบคุมและติดตามผู้ประกอบการทุกรายที่ต้องกำกับดูแล ให้มีการยื่น แบบแสดงรายการภาษีอากร โดยแสดงรายได้หรือเงินได้และชำระภาษีในปัจจุบันถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ สามารถจัดเก็บภาษีได้ถูกต้องครบถ้วนเป็น ปัจจุบันไม่ก่อให้เกิดหนี้ภาษีอากรค้าง และการปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างมี ประสิทธิภาพ

1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลงานของภาษี

1.5.1 จงรัก ระรวยทรง (2527:100-114) กล่าวในหนังสือวารสารเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ (ธันวาคม 2527) เรื่องวิเคราะห์สมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษีอากรในประเทศไทย สรุปได้ว่าดัชนีที่ใช้วัดผลงานของภาษี แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ดัชนีสถิต (Static Indices) ได้แก่ สัดส่วนของภาษีอากร (Tax Ratio) ซึ่งคำนวณได้จากสัดส่วนของรายได้จากภาษีอากรเทียบกับรายได้ประชาชาติ แสดงเป็น สมการได้ดังนี้

$$T_r = T/Y$$

โดย T_r = สัดส่วนของภาษีอากร (Tax Ratio)

T = รายได้จากภาษีอากร

Y = รายได้ประชาชาติ / หรือเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ

สัดส่วนภาษีดังกล่าว อาจคำนวณเป็นสัดส่วนของภาษีอากรรวมหรือ สัดส่วนของภาษีอากรรายประเภท ค่าดัชนีที่คำนวณได้จะทำให้ทราบผลการทำงานของภาษีอากร ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบในโครงสร้างของระบบภาษีอากรว่า เคลื่อนไหวในลักษณะ ใดและเป็นผลมาจากภาษีอากรใดเป็นสำคัญ แต่เป็นค่าดัชนีที่บอกได้เฉพาะผลรวมของสาเหตุของ การเปลี่ยนแปลงในรายได้ภาษีอากรแต่ไม่สามารถบอกว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นผลจาก

ลักษณะของระบบเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยต่อระบบการจัดเก็บภาษีอากร หรือเป็นผลจากการดำเนินมาตรการของรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของภาษีอากรยังมีขีดชั้นที่สามารถวัดผลการจัดเก็บภาษีได้อย่างเที่ยงตรง เนื่องจากจะบอกได้เฉพาะผลรวมของความเปลี่ยนแปลงในรายได้ภาษีอากร แต่ไม่สามารถจะบอกได้ว่าความเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยใด ต่อมา Bahl (1971) ได้ชี้ให้เห็นว่าความแปรปรวน (variance) ของอัตราส่วนภาษีอากร (σ_t^2) อาจจะมีสาเหตุเป็นความแปรปรวนอันเกิดจากศักยภาพหรือสมรรถวิสัยในการเสียภาษี (σ_e^2) และความแปรปรวนอันเกิดจากความพยายามในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล (σ_g^2) หรือ

$$(\sigma_t^2) = (\sigma_e^2) + (\sigma_g^2)$$

ความแปรปรวนของอัตราส่วนภาษีอากรขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญอย่างน้อย 2 ปัจจัย คือ

1) ศักยภาพหรือสมรรถวิสัยในการเสียภาษีอากรของประชาชน (Tax Capacity) หมายถึง จำนวนทรัพยากรระดับสูงสุดที่รัฐบาลสามารถดึงจากเอกชนด้วยวิธีการเก็บภาษีอากร โดยที่เอกชนยังคงสามารถประทังชีวิตอยู่รอดได้ หรือเป็นขีดความสามารถของการจัดเก็บภาษีปัจจัยทางเศรษฐกิจที่นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้เป็นตัวกำหนดสมรรถวิสัยในการเสียภาษี ได้แก่ ขั้นตอนการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ (Stage of Development) ขนาดของการค้าระหว่างประเทศ (Size of Foreign Trade) ขนาดของการเปิดประเทศ (Degree of Openness) และรายได้ประชาชาติส่วนที่เกิดจากบางสาขาของระบบเศรษฐกิจ (Sectoral Composition of Income) โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะใช้อัตราส่วนระหว่างภาษีอากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Tax - GDP Ratio) เป็นดัชนีวัดสมรรถวิสัยในการเสียภาษีอากร

2) ความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร (Tax Effort) หมายถึง กระบวนการซึ่งเกิดจากความพยายามของรัฐบาลในการปรับปรุงโครงสร้างหรือการบริหารงานจัดเก็บภาษี เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดัชนีที่ใช้วัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีวัดได้จากการเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขที่จัดเก็บได้จริงกับตัวเลขประมาณการ ดังสมการ

$$E = (T_t/Y) / (T_e/Y)$$

$$\text{นั่นคือค่าของ } E = T_t / T_e$$

โดย E	=	ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี
T_r	=	รายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง
T_c	=	รายได้ภาษีอากรที่คาดว่าจะเก็บได้
Y	=	รายได้ประชาชาติ
(T_r/Y)	=	สัดส่วนของภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริงต่อรายได้ประชาชาติ
(T_c/Y)	=	สัดส่วนประมาณการของภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติ

ค่า (E) ที่คำนวณได้ถือเป็นเครื่องชี้วัดผลการจัดเก็บภาษีตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่า E = 1 หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้

ค่า E > 1 หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

ค่า E < 1 หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไข

ปรับปรุง

ประเภทที่ 2 ดัชนีพลวัต (Dynamic Indices) เป็นดัชนีที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงในรายได้ภาษีอากร ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงใน 2 ส่วนดังต่อไปนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวโดยอัตโนมัติของรายได้จากภาษีอากร (Automatic Response) อันเป็นผลสืบเนื่องจากโครงสร้างและลักษณะของระบบภาษีอากร
- 2) การเปลี่ยนแปลงรายได้จากภาษีอากรอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการทางการคลังของรัฐบาล (Discretionary Response) และสามารถแสดงสมการ การเปลี่ยนแปลงรายได้จากภาษีอากรโดยรวม (Total Response) ได้ดังนี้

$$\Delta T = \Delta TA + \Delta TD$$

โดยที่	ΔT	=	การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากรโดยรวม (Total Response)
	ΔTA	=	การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากรโดยอัตโนมัติ (Automatic Response)
	ΔTD	=	การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากร เนื่องจากใช้มาตรการภาษีอากร (Discretionary Response)

1.5.2 รังสรรค์ หนองพินธุ์ (2531 : 5-11) กล่าวในหนังสือวารสารเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ (ธันวาคม 2531) เรื่องความยืดหยุ่นของภาษีอากรในประเทศไทยพรมแดนแห่งความรู้ สรุปได้ว่า ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ได้นำเสนอแนวคิดที่ว่าด้วย “ความไหวตัวของภาษีอากร” (Tax buoyancy : BT) ที่แตกต่างจาก “ความยืดหยุ่นของภาษีอากร” (Tax Elasticity : ET) ดังนี้

1) ความไหวตัวของภาณีอากร เป็นดัชนีที่ใช้วัดการสนองตอบโดยรวม (การสนองตอบโดยรวมของภาณีอากรประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงอัตราโนมิต และการเปลี่ยนแปลงจากการใช้มาตรการภาณี) ของระบบภาณีอากรรวม (Total Response) ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติ

$$BT = \% \Delta T / \% \Delta Y$$

ถ้าค่า $BT = 1$ แสดงว่า เมื่อรายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป รายได้จากภาณีอากร โดยรวมจะเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาตินั้นคือ โครงสร้างหรือระบบภาณีมีความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐในเกณฑ์ปกติ

ถ้าค่า $BT > 1$ แสดงว่า เมื่อรายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป รายได้จากภาณีอากร โดยรวมจะเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาตินั้นคือ โครงสร้างหรือระบบภาณีมีความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐในเกณฑ์สูง

ถ้าค่า $BT < 1$ แสดงว่า เมื่อรายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป รายได้จากภาณีอากร โดยรวมจะเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนที่น้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาตินั้นคือ โครงสร้างหรือระบบภาณีมีความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐในเกณฑ์ต่ำ

2) ความยืดหยุ่นของภาณีอากร เป็นดัชนีใช้วัดการสนองตอบโดยอัตราโนมิต (การเปลี่ยนแปลงของรายได้ภาณีอากร ที่ไม่มีผลของการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาณีเข้ามาเกี่ยวข้อง) ของภาณีอากรที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติ (Y) และยังเป็นดัชนีที่ใช้วัดความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของรายได้ภาณีอากรด้วยนั้นคือ

$$ET = \% \Delta TA / \% \Delta Y$$

ถ้าค่า $ET = 1$ แสดงว่า เมื่อรายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป รายได้จากภาณีอากร โดยอัตราโนมิต จะเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาตินั้นคือ โครงสร้างหรือระบบภาณีมีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ในเกณฑ์ปกติ

ถ้าค่า $ET > 1$ แสดงว่า เมื่อรายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป รายได้จากภาณีอากร โดยอัตราโนมิต จะเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาตินั้นคือ โครงสร้างหรือระบบภาณีมีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ในเกณฑ์สูง

ถ้าค่า $ET < 1$ แสดงว่า เมื่อรายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป รายได้จากภาณีอากร โดยอัตราโนมิตจะเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนที่น้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาตินั้นคือ โครงสร้างหรือระบบภาณีมีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ในเกณฑ์ต่ำ

1.7 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

จิรวัดน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (2529 อ้างถึงใน ปิยา ศิลาวรรณา 2546:23) อธิบายว่า โครงสร้าง ทัศนคติมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) องค์ประกอบด้านปัญญา ประกอบด้วย ความเชื่อ ความรู้ ความคิด และความคิดเห็นของบุคคล
- 2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ หรือ ด้านที่ดี ไม่ดี ของบุคคล
- 3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- 4) องค์ประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจและทางด้านอารมณ์ มีส่วนสัมพันธ์กับ องค์ประกอบด้านพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีทัศนคติทางบวกต่อสิ่งหนึ่ง เขาก็มีแนวโน้มที่จะเข้าไปใกล้ชิดสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลที่มีทัศนคติทางลบต่อสิ่งหนึ่ง เขาก็มีแนวโน้มที่ถอยห่าง หรือหลีกเลี่ยงจากสิ่งนั้น ซึ่งแสดงว่าความเชื่อและอารมณ์ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แสงจันทร์ พิทักษ์กำพล (2545) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีในแต่ละจังหวัด และเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากร โดยการหาค่าดัชนีความพยายามเป็นรายจังหวัด โดยใช้ข้อมูลสถิติของกรมสรรพากร ระหว่างปีงบประมาณ 2535 ถึง 2542 และวิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษี ด้วยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยกำหนดสมการให้ความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละจังหวัด ขึ้นอยู่กับรายได้จังหวัดในสาขาการผลิตต่าง ๆ จากนั้นจึงนำค่าความสามารถที่ประมาณได้ไปคำนวณค่าดัชนีความพยายามซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างสัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บได้จริงกับสัดส่วนของภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ ดังนั้นค่าดัชนีจึงเป็นเกณฑ์ที่จะชี้วัดว่า เจ้าหน้าที่มีระดับความพยายามในการจัดเก็บภาษีเป็นเช่นใด เมื่อเปรียบเทียบกับค่าความสามารถ

ผลการศึกษาปรากฏว่า ค่าความสามารถในการเสียภาษีสรรพากรของจังหวัดต่าง ๆ จะถูกกำหนดโดยสัดส่วนรายได้ของจังหวัดต่าง ๆ แตกต่างกันไปและมีค่าความสามารถอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

คือ มีภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้เพียงประมาณร้อยละ 2 – 3 ของ GDP สำหรับค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่า 1 เล็กน้อยไปถึงสูงกว่าเล็กน้อย

นิศารัตน์ กันทะวงศ์ (2546) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของภาษีสรรพสามิต 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต 3) เพื่อศึกษาความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐบาลของภาษีสรรพสามิต โดยวิธีการวิเคราะห์รายได้จากภาษีสรรพสามิตรวม รายได้จากภาษีสุราและเงินผลประโยชน์ ภาษียาสูบ ภาษีเครื่องดื่ม และภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ซึ่งพบว่ารายได้จากภาษีสุราและเงินผลประโยชน์ จังหวัดเชียงใหม่และอุดรดิตถ์มีส่วนการจัดเก็บภาษีดังกล่าวมากที่สุด รองลงมา คือ ภาษีเครื่องดื่ม และภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ตามลำดับ สำหรับภาษีอื่นมีส่วนต่อรายได้ภาษีสรรพสามิตรวมน้อยมาก

ผลการศึกษาปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบภาษีที่จัดเก็บกับเป้าหมาย งบประมาณ และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต มีประสิทธิภาพทุกปี ยกเว้นปีงบประมาณ 2541 และ 2543

ทิพากร นาคะผิว (2545) ศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและทัศนคติของผู้เสียภาษี โดยวิธีรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี และผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี

ผลการศึกษาปรากฏว่า ด้านประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจ สำหรับด้านผู้ประกอบการเห็นว่าระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เหมาะสมเกิดผลดีต่อกิจการ และเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถเชื่อถือได้ ด้านปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไขได้แก่ การฝึกอบรมความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้เข้าใจแนวทางการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน การฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และข้อมูลไม่เพียงพอกับการใช้งาน ผู้ประกอบการไม่ให้ความร่วมมือ ด้านปัญหาของผู้ประกอบการพบว่าปัญหาเรียงตามลำดับ คือ กฎหมายภาษีอากรเข้าใจยาก มีความซับซ้อนมากและปัญหาด้านเศรษฐกิจ

รัตนา ตาสุข (2546) ศึกษาเรื่อง ปัญหาที่พบในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดและให้เป็นปัจจุบันของทีมกำกับดูแลสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดและให้เป็นปัจจุบัน ของทีมกำกับดูแลสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี

ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามการชำระภาษีและการบริหารงานจัดเก็บภาษีคือ การขาดข้อมูลที่เป็นมาตรฐานในการประเมินความเหมาะสมในการยื่นเสียภาษีอากรของผู้เสียภาษี ปัญหาด้านการพิจารณาคืนภาษีและปัญหาด้านการตรวจสอบภาษี คือ ผู้ประกอบการไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชี และผู้ประกอบการไม่ส่งรายงานเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในกำหนดเวลานัดหมาย ส่วนปัญหาในการกำกับดูแลทั่ว ๆ ไป คือ ปริมาณงานและอัตราค่าจ้างที่มีอยู่ไม่เหมาะสม

ไพลิน เป็งอ้าย (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้เสียภาษี และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจในความรวดเร็วของการให้บริการ ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในด้านความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษี ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในขั้นตอนยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในด้านการประชาสัมพันธ์ ปัจจัยทางด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นอกจากนี้ปัจจัยดังกล่าวแล้วยังมีปัจจัยทางด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ของผู้เสียภาษี ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

บทที่ 3

การกำกับดูแลผู้เสียภาษี

บทนี้จะขอกล่าวถึงความเป็นมาของการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากร และโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง รวมทั้งลักษณะการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง เพื่อสร้างความชัดเจนและเพิ่มคุณค่าทางวิชาการให้กับการศึกษาครั้งนี้

แหล่งที่มาของรายได้ของรัฐบาลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ รายได้ภาษีอากร (Tax Revenue) และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร (Non Tax Revenue) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.1 โดยรายได้ภาษีอากรประกอบด้วยภาษีทางตรงและรายได้ภาษีทางอ้อม เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ ค่าปรับภาษี รายได้จากการขายสินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต อากรนำเข้า - ส่งออกสินค้า ส่วนรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากรประกอบด้วย รายได้จากรัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น ๆ จากตารางที่ 3.2 รายได้แต่ละประเภทต่อรายได้ทางการคลังของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2544 - 2549 จะเห็นว่า งบประมาณรายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากรายได้ที่เป็นภาษีอากร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของรายได้จากภาษีอากรต่อรายได้รวมทั้งหมดของรัฐบาล มีประมาณร้อยละ 90 และสัดส่วนรายได้ที่มีไม่ใช่ภาษีอากร มีเพียงประมาณร้อยละ 10 ของรายได้รวมทั้งหมดของรัฐบาล ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลจากกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร สำนักงานประมาณ กรมธนารักษ์ และกรมบัญชีกลาง ซึ่งรวบรวมโดยกลุ่มนโยบายการคลังและงบประมาณ สำนักงานนโยบายการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ปี 2550

กระทรวงการคลังได้แบ่งหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรให้แก่กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร จากตารางที่ 3.3 แสดงให้เห็นว่ากรมสรรพากรเป็นหน่วยงานที่จัดเก็บรายได้ภาษีอากรได้สูงสุด เป็นอันดับหนึ่งในหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัดเก็บรายได้ภาษีอากร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60 ของรายได้ภาษีอากรรวม จากการที่กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานหลักในการการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร เพื่อนำมาใช้จ่ายในการบริหารประเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ อีกทั้งกรมสรรพากรยังเป็นหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการใช้มาตรการทางภาษี เพื่อสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนและของประเทศในเวทีการค้าโลกอีกด้วย

ตารางที่ 3.1 ผลการจัดเก็บรายได้แต่ละประเภทต่อรายได้รัฐบาล ปีงบประมาณ 2544 - 2549

หน่วย: ล้านบาท

ประเภทรายได้	2544	2545	2546	2547	2548	2549
1. รายได้จากภาษีอากร	770,149	851,062	986,142	1,154,133	1,326,948	1,427,528
1.1 ภาษีทางตรง	267,967	297,914	347,941	428,980	518,046	601,292
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	101,136	108,371	117,309	135,155	147,352	170,079
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	149,677	170,415	208,859	261,890	329,516	374,689
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	17,154	19,128	21,773	31,935	41,178	56,524
1.2 ภาษีทางอ้อม	502,182	553,148	638,201	725,153	808,902	826,236
ภาษีการค้า	84	99	45	-	-	-
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	215,158	228,196	261,306	316,134	385,718	417,772
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	12,852	13,715	12,757	20,024	26,304	30,623
อากรแสตมป์	3,408	4,122	5,348	6,820	6,816	7,268
อื่น ๆ (ค่าปรับภาษี)	242	234	285	280	266	246
ภาษีสรรพสามิต	177,600	208,153	246,641	275,773	279,395	274,095
ภาษีสรรพสามิต	64,124	68,840	73,605	76,996	76,458	70,742
ภาษีสรรพสามิต	32,060	31,697	33,289	36,325	38,193	35,657
ภาษีสุรา ฯ	8,940	22,290	25,676	26,181	28,620	29,143
ภาษีเบียร์	29,991	31,650	36,987	42,749	45,483	44,207
ภาษีสรรพสามิต	30,298	41,560	56,474	65,012	58,760	59,810
ภาษีเครื่องดื่ม	8,098	7,748	8,621	9,350	10,106	10,765
ภาษีเครื่องไฟฟ้า	1,430	1,793	2,347	2,859	3,712	3,525
ภาษีสรรพสามิตยานยนต์	932	1,224	1,581	1,641	1,849	2,010
ภาษีโทรคมนาคม	-	-	6,420	12,625	13,935	15,523
อื่น ๆ	1,727	1,351	1,641	2,035	2,279	2,713
อากรนำเข้า-ส่งออก	92,838	98,629	111,819	106,122	110,403	96,232
อากรนำเข้า	91,359	96,327	110,054	103,635	106,917	93,633
อากรส่งออก	82	163	216	267	284	314
อื่น ๆ	1,397	2,139	1,549	2,220	3,202	2,285
2. รายได้ที่ไม่ใช่ภาษี	104,617	108,375	118,485	135,747	147,472	153,996
2.1 รายได้จาก	59,135	57,862	64,114	52,611	82,114	77,166
2.2 รายได้อื่น ๆ	45,482	50,513	54,371	83,136	65,358	76,830
3. รวมทั้งสิ้น	874,766	959,437	1,104,627	1,289,880	1,474,420	1,581,524

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2550)

ตารางที่ 3.2 ส่วนผลการจัดเก็บรายได้แต่ละประเภทต่อรายได้รัฐบาล ปีงบประมาณ 2544 – 2549

ประเภทรายได้	2544	2545	2546	2547	2548	2549
1. รายได้จากภาษีอากร	88.04	88.70	89.27	89.47	90.00	90.26
1.1 ภาษีทางตรง	30.63	31.05	31.50	33.26	35.13	38.02
ภาษีเงินได้บุคคล	11.56	11.30	10.62	10.48	9.99	10.75
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	17.11	17.76	18.91	20.30	22.35	23.69
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	1.96	1.99	1.97	2.48	2.79	3.58
1.2 ภาษีทางอ้อม	57.41	57.65	57.77	56.21	54.87	52.24
ภาษีการค้า	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	24.60	23.78	23.66	24.51	26.16	26.42
ภาษีสรรพสามิต	1.47	1.43	1.15	1.55	1.78	1.94
อากรแสตมป์	0.39	0.43	0.48	0.53	0.46	0.46
อื่นๆ (ค่าปรับภาษี)	0.03	0.02	0.03	0.02	0.02	0.02
ภาษีสรรพสามิต	20.30	21.70	22.33	21.38	18.96	17.32
ภาษีน้ำมันฯ	7.33	7.18	6.67	5.97	5.19	4.47
ภาษียาสูบ	3.66	3.30	3.02	2.82	2.59	2.25
ภาษีสุรา ฯ	1.02	2.32	2.32	2.03	1.94	1.84
ภาษีเบียร์	3.43	3.30	3.35	3.31	3.08	2.80
ภาษिरถยนต์	3.46	4.33	5.11	5.04	3.99	3.78
ภาษีเครื่องดื่ม	0.93	0.81	0.78	0.72	0.69	0.68
ภาษีเครื่องใช้ไฟฟ้า	0.16	0.19	0.21	0.22	0.25	0.22
ภาษिरถจักรยานยนต์	0.11	0.13	0.14	0.13	0.13	0.13
ภาษีโทรคมนาคม	0.00	0.00	0.58	0.98	0.95	0.98
อื่นๆ	0.20	0.14	0.15	0.16	0.15	0.17
อากรนำเข้า-ส่งออก	10.61	10.28	10.12	8.22	7.49	6.08
อากรนำเข้า	10.44	10.04	9.96	8.03	7.25	5.92
อากรส่งออก	0.01	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
อื่นๆ	0.16	0.22	0.14	0.17	0.22	0.14
2. รายได้ที่มิใช่ภาษี	11.96	11.30	10.73	10.53	10.00	9.74
2.1 รายได้จาก	6.76	6.03	5.80	4.08	5.57	4.88
2.2 รายได้อื่น ๆ	5.20	5.27	4.93	6.45	4.43	4.86
3. รวมทั้งสิ้น	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางที่ 3.3 ประมาณการรายได้รัฐบาลจําแนกตามหน่วยจัดเก็บ ปีงบประมาณ 2542- 2549

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	หน่วยงานที่จัดเก็บ				รวมรายได้รัฐ (ร้อยละ)
	กรมสรรพากร	กรมสรรพสามิต	กรมศุลกากร	ส่วนราชการอื่น	
2542	452,317 (57.01)	163,892 (20.66)	68,095 (8.58)	109,042 (13.75)	793,346 (100.00)
2543	461,321 (56.42)	168,822 (20.65)	87,195 (10.67)	100,257 (12.26)	817,595 (100.00)
2544	499,711 (57.13)	177,600 (20.30)	92,838 (10.61)	104,617 (11.96)	874,766 (100.00)
2545	544,280 (56.72)	208,153 (21.70)	98,629 (10.28)	108,375 (11.30)	959,437 (100.00)
2546	627,682 (56.82)	246,641 (22.33)	111,819 (10.12)	118,485 (10.73)	1,104,627 (100.00)
2547	772,238 (59.87)	275,773 (21.38)	106,122 (8.23)	135,747 (10.52)	1,289,880 (100.00)
2548	937,150 (63.56)	279,395 (18.95)	110,403 (7.49)	147,472 (10.00)	1,474,420 (100.00)
2549	1,057,201 (66.85)	274,095 (17.33)	96,232 (6.08)	153,996 (9.74)	1,581,524 (100.00)

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2550)

ตัวเลขในวงเล็บเป็นตัวเลขแสดงสัดส่วนประมาณการรายได้รัฐบาลแยกตามหน่วยจัดเก็บ

การจัดเก็บภาษีอากรมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2416 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้จัดตั้งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติขึ้น พร้อมทั้งแต่งตั้งข้าหลวงคลัง ไปประจำทุกจังหวัด ทุกมณฑล เพื่อทำหน้าที่เก็บภาษีอากรจากราชฎร โดยตรง ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้สถาปนากรมสรรพากรขึ้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2458 และกรมสรรพากร ได้พัฒนาการจัดเก็บภาษีอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ ทางด้านกฎหมายภาษีอากร มีการรวบรวมและปรับปรุงโดยยึดหลักความยุติธรรมต่อสังคม กำหนดรูปแบบภาษีโดยมีเทคนิคและวิธีการคำนวณ เป็นแบบสมัยใหม่ มีการรวบรวมกฎหมายการจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นหมวดหมู่และยกเลิกกฎหมาย

ฉบับอื่น ๆ ที่ใช้บังคับจัดเก็บภาษีอากรตั้งแต่เดิม ต่อมาในปี พ.ศ. 2482 ได้ประกาศใช้ “ประมวลรัษฎากร” เป็นกฎหมายหลักในการจัดเก็บภาษีอากร

ภาษีอากรที่กรมสรรพากรจัดเก็บตามประมวลรัษฎากรมีอยู่ 2 ประเภทด้วยกัน คือ ภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม ซึ่งภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีที่ภาระภาษีตกแก่บุคคลที่กฎหมายประสงค์จะให้รับภาระ หรือผู้เสียภาษีผลกภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยาก หรือเป็นภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องจ่ายภาษีเอง หรือภาษีที่เรียกเก็บโดยตรงจากผู้มีเงินได้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีที่ภาระภาษีไม่แน่ว่าจะตกแก่บุคคลที่กฎหมายประสงค์จะให้รับภาระหรือไม่ หรือผู้เสียภาษีผลกภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ง่าย หรือเป็นภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ต้องจ่ายภาษีเองแต่เรียกเก็บจากผู้บริโภคสินค้าหรือบริการต่าง ๆ โดยจะคิดรวมกับราคาสินค้าไว้แล้ว เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ เป็นต้น และรายได้ภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีอากรตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม

ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจกลางปี 2540 ทำให้การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของกรมสรรพากรมีความยุ่งยากและมีข้อจำกัดในหลายด้าน กล่าวคือ ความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนลดลง เป้าหมายในการจัดเก็บภาษีอากรกลับเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันรัฐบาลจำเป็นต้องใช้มาตรการทางด้านภาษี เพื่อช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ดังนั้นแนวทางหลักที่จะทำรายได้ให้กับรัฐบาลเพื่อบรรลุผลได้นั้น กรมสรรพากรจึงได้เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี และการให้บริการที่ดีเพื่อเพิ่มความสมัครใจในการเสียภาษี ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 กรมสรรพากรมุ่งเน้นการใช้ไอทีเป็นแกนนำในการผลักดันองค์กร การปรับเปลี่ยนนโยบาย ทักษะคนและการปฏิบัติงาน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centric) ให้บริการผู้เสียภาษีในด้านต่าง ๆ การกำกับดูแลการเสียภาษีให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อลดภาระและปัญหาการตรวจสอบภาษีย้อนหลัง รวมทั้งวางรากฐานทางด้านระบบไอที เพื่อเพิ่มช่องทางการให้บริการใหม่แก่ผู้เสียภาษี เพื่อความรวดเร็วและลดขั้นตอนการทำงาน และมีการปรับกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นผลทำให้การจัดเก็บภาษีอากรบรรลุเป้าหมาย และผลงานดังกล่าวมีส่วนสำคัญต่อการช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจ และการฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา และช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของฐานะการคลังทำให้รัฐสามารถจัดหางบประมาณสมดุได้ในปีงบประมาณ 2548

ถึงแม้แนวโน้มของสถานการณ์การจัดเก็บภาษีของประเทศดีขึ้น แต่กรมสรรพากรต้องการคงประสิทธิภาพการทำงานให้เต็มขีดสมรรถนะเช่นเดิม เนื่องจากโลกในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงสูง การเป็นหน่วยงานหลักของกระทรวงการคลังและประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการรักษาเสถียรภาพและความแข็งแกร่งของภาคการคลัง กรมสรรพากรจำเป็นต้องสร้างฐานรายได้ภาษี

ที่มีความทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และเพื่อสร้างระบบ ภาษีที่สนับสนุน การลงทุนของภาคเอกชนและดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่ง ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการปฏิบัติงานตามหลักการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี อันทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้ ประชาชนได้รับความสะดวก ตอบสนองต่อความต้องการและให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

กรมสรรพากรได้ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการ บริหารจัดเก็บภาษีอากรและการให้บริการประชาชน ซึ่งโครงสร้างใหม่แตกต่างจากโครงสร้างเดิม ดังต่อไปนี้

โครงสร้างเก่า

1. เป็นส่วนราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. โครงสร้างเดิมประกอบด้วย
 - 5 สำนัก 5 กอง
 - สำนักงานสรรพากรภาค 12 ภาค
 - สำนักงานภาษีสรรพากรพื้นที่ 16 พื้นที่
 - สำนักงานสรรพากรจังหวัด 80 จังหวัด
 - สำนักงานสรรพากรเขต 51 เขต
 - สำนักงานสรรพากรอำเภอ 847 อำเภอ

โครงสร้างใหม่

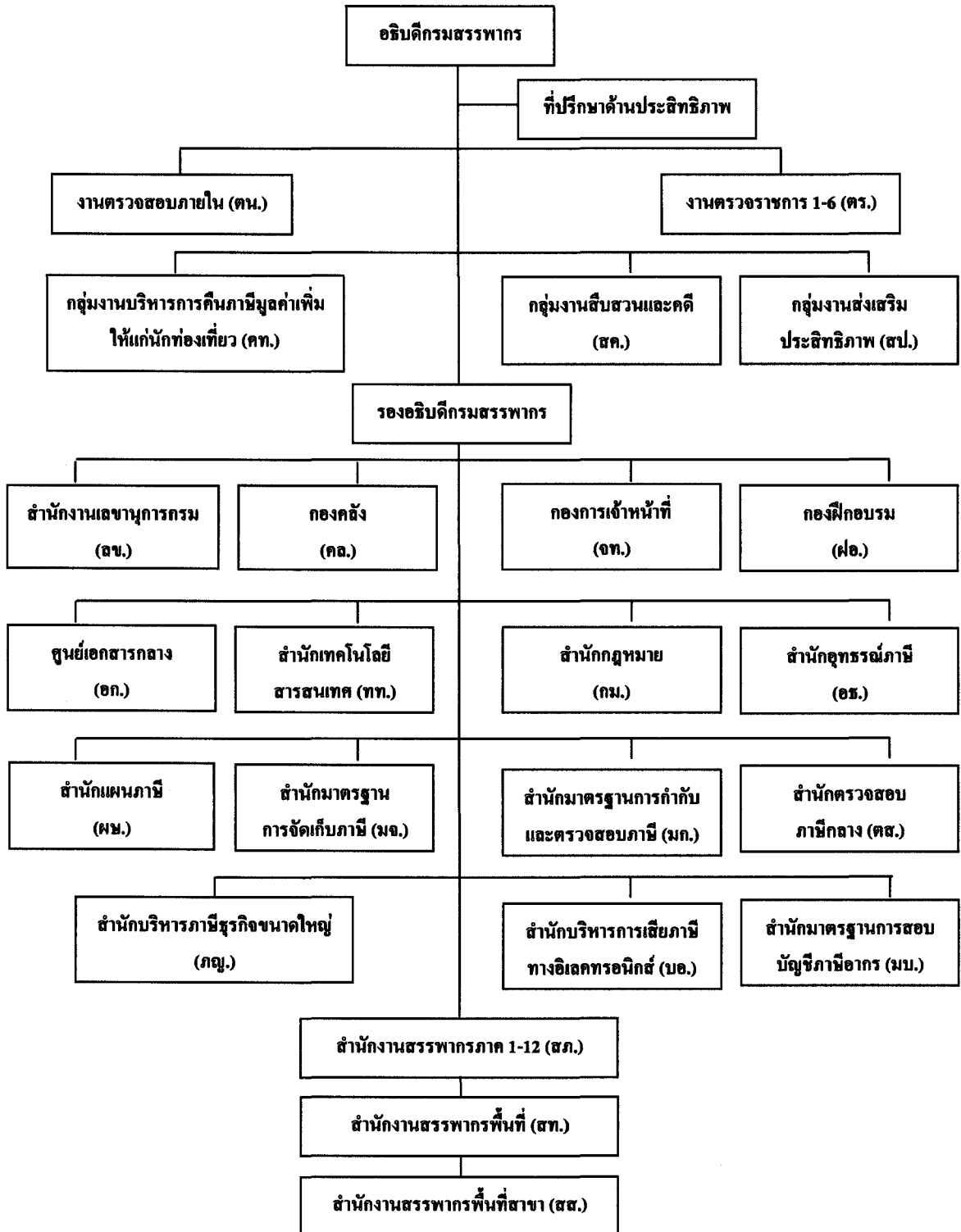
1. เป็นราชการส่วนกลางทั้งหมด
2. โครงสร้างใหม่ประกอบด้วย
 - 10 สำนัก 5 กลุ่ม 5 กอง
 - สำนักงานสรรพากรภาค 12 ภาค
 - สำนักงานสรรพากรพื้นที่ 96 พื้นที่
 - สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา 848 สาขา

วิสัยทัศน์ (Vision)

ระบบงานมาตรฐานสากล เพื่อบริการประชาชน และเก็บภาษีทั่วถึง เป็นธรรม

พันธกิจ (Mission)

- จัดเก็บภาษีอากรให้ได้ตามประมาณการ
- ให้บริการและสร้างความสมัครใจในการเสียภาษี
- เสนอแนะการใช้นโยบายทางภาษีอากรอย่างทั่วถึง เป็นธรรม สามารถใช้เป็นกลไกใน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการแข่งขันของประเทศต่อกระทรวงการคลัง

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิโครงสร้างหน่วยงานราชการกรมสรรพากร

ที่มา: กรมสรรพากร (2550)

1. ความเป็นมาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (Lampang Area Revenue office) เป็นหน่วยงานของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ตามโครงสร้างเดิม คือ สำนักงานสรรพากรจังหวัดลำปาง จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470 มีผู้ดำรงตำแหน่งสรรพากรพื้นที่ลำปาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470 จนถึงปัจจุบันจำนวน 30 คน และปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจำนวนทั้งสิ้น 175 คน

2. โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล เกิดความคล่องตัว เหมาะสม สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ได้บริหารอัตรากำลังเจ้าหน้าที่โดยกำหนดโครงสร้างการบริหารงานดังต่อไปนี้

สรรพากรพื้นที่ลำปาง ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทั้งหมดของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

ผู้ช่วยสรรพากรพื้นที่ลำปาง จำนวน 2 ตำแหน่ง มีหน้าที่ดังนี้

- ผู้ช่วยสรรพากรพื้นที่ลำปางตำแหน่งที่ 1 ควบคุมฝ่ายบริหารงานทั่วไป และควบคุมฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง

- ผู้ช่วยสรรพากรพื้นที่ลำปางตำแหน่งที่ 2 ควบคุมฝ่ายกรรมวิธีและคืนภาษี และควบคุมฝ่ายวางแผนและประเมินผล

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการงานคลัง งานพัสดุ งานบริการผู้เสียภาษีและประชาสัมพันธ์ งานบริการแบบแสดงรายการภาษี เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่จำนวน 33 คน

ฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการดำเนินคดีทุกประเภท พิจารณาเปรียบเทียบปรับคดีอาญา ดำเนินการเร่งรัดภาษีอากรค้าง การรับเรื่องเกี่ยวกับการอุทธรณ์ภาษีอากร และงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่จำนวน 8 คน

ฝ่ายกรรมวิธีและคืนภาษี มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการติดตามและวิเคราะห์ตรวจสอบการหักภาษี ณ ที่จ่ายของผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ให้การสนับสนุนข้อมูลภาษีหัก ณ ที่จ่ายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกข้อมูล การเก็บ

ข้อมูลและประมวผล การพิจารณาคืนภาษีทุกประเภทภาษี ประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมจากกรณีที่ยื่นแบบแสดงรายการขอคืนภาษี และยกเลิกการประเมิน เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่จำนวน 18 คน

ฝ่ายวางแผนและประเมินผล มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานการจัดเก็บภาษี ประสานงานกับสำนักงานสรรพากรภาคในการทำประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษี การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือแผนงาน วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์พร้อมแนวทางแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงาน จัดทำสถิติ รายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่จำนวน 13 คน

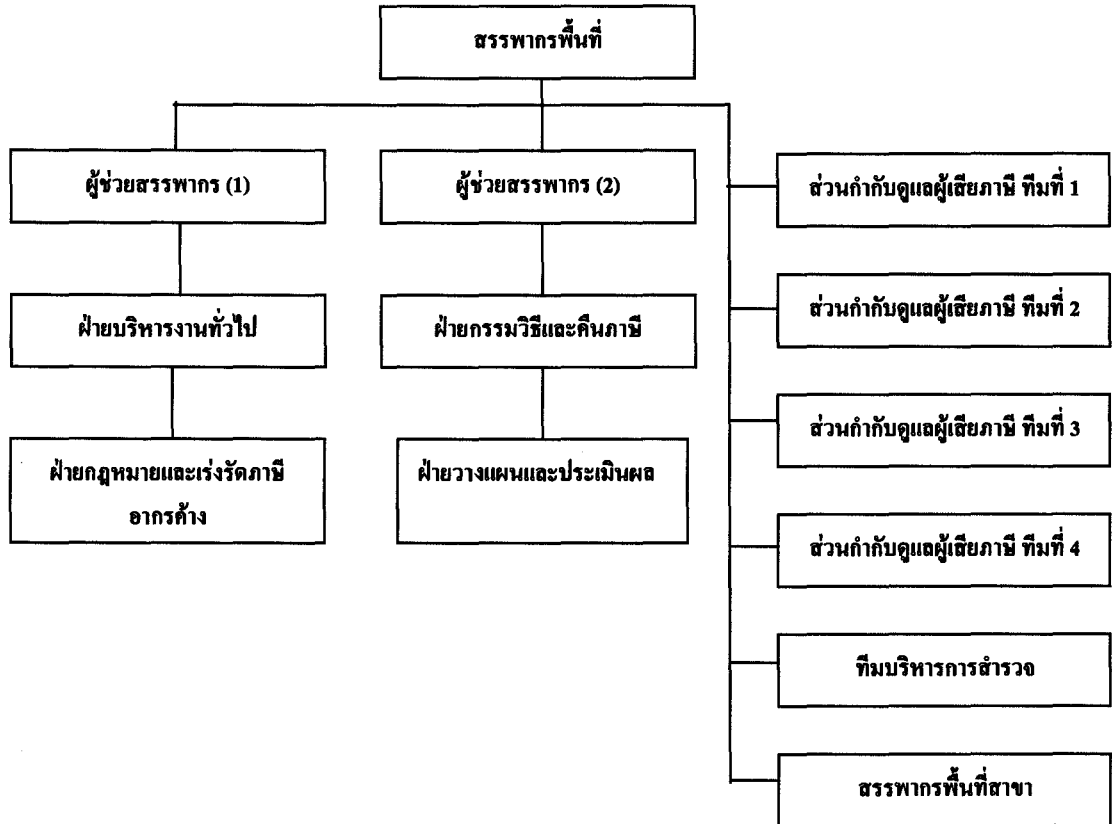
ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี แบ่งออกเป็น 4 ทีม มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษี โดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญด้านกฏหมายทุกประเภท การบริการให้คำปรึกษาแนะนำผู้เสียภาษีให้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย การตรวจปฏิบัติการภาษีมูลค่าเพิ่ม การตรวจสอบภาษี และสอบย้อนความถูกต้องของการออกใบกำกับภาษี การตรวจสอบผู้ขอคืนภาษี เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลจำนวน 41 คน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านธุรการของทีมจำนวน 4 คน

ทีมบริหารการสำรวจ มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดแผนการปฏิบัติงานสำรวจในพื้นที่เป้าหมายและรายเป้าหมาย วิเคราะห์และติดตามการเสียภาษีของผู้ประกอบการนอกระบบที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีแต่ไม่ได้เสียภาษี ควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานของทีมสำรวจ เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่จำนวน 7 คน

สรรพากรพื้นที่สาขา มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการรับแบบแสดงรายการเสียภาษีและรับชำระภาษี การสำรวจข้อเท็จจริงของสถานประกอบการตามแผนงานสำรวจที่ทีมบริหารการสำรวจส่งให้ปฏิบัติ การเร่งรัดภาษีอากรค้างรายที่มีหนี้ไม่เกิน 10,000.-บาท เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมดจำนวน 48 คน สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขามีทั้งหมด 11 สาขา คือ

1. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองลำปาง มีเจ้าหน้าที่จำนวน 15 คน
2. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่เมาะ มีเจ้าหน้าที่จำนวน 5 คน
3. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแจ้ห่ม มีเจ้าหน้าที่จำนวน 4 คน
4. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเกาะคา มีเจ้าหน้าที่จำนวน 6 คน
5. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาห้างฉัตร มีเจ้าหน้าที่จำนวน 4 คน
6. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่ทะ มีเจ้าหน้าที่จำนวน 3 คน
7. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาางาว มีเจ้าหน้าที่จำนวน 3 คน
8. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเถิน มีเจ้าหน้าที่จำนวน 4 คน
9. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสบปราบ มีเจ้าหน้าที่จำนวน 1 คน

- 10. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาวังเหนือ มีเจ้าหน้าที่จำนวน 2 คน
- 11. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่พริก มีเจ้าหน้าที่จำนวน 1 คน

ภาพที่ 3.2 แผนภูมิการบริหารงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

ที่มา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2549)

3. ลักษณะการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางได้ดำเนินการตามนโยบายในการปฏิบัติงานแนวทางใหม่ของกรมสรรพากรตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 เป็นต้นมา โครงสร้างการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลผู้เสียหาย มีดังต่อไปนี้

1) เพื่อให้การควบคุมและติดตามผู้ประกอบการทุกรายที่ต้องกำกับดูแล มีการยื่นแบบแสดงรายการภาษี โดยแสดงรายได้หรือเงินได้และชำระภาษีในปัจจุบันถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ

2) เพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีได้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน

3) เพื่อไม่ก่อให้เกิดหนี้อากรค้าง

4) เพื่อให้การแนะนำและบริการด้านภาษีอากรแก่ผู้ประกอบการ

3.2 ผู้ประกอบการที่ต้องกำกับดูแล ได้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรดังนี้

1) ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งมีสถานประกอบการอยู่ในท้องที่ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานใหญ่หรือสาขา และไม่ว่าจะแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน ณ สถานที่ใด มีจำนวน 2,486 ราย (ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2550)

2) ผู้ประกอบการนิติบุคคลที่ไม่มีหน้าที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งมีสถานประกอบการที่เป็นสำนักงานใหญ่อยู่ในท้องที่ และให้กำกับดูแลสถานประกอบการสาขาที่อยู่ในท้องที่อื่นด้วย โดยประสานข้อมูลกับสำนักงานสรรพากรพื้นที่อื่นที่เป็นที่ตั้งสถานประกอบการสาขา เพื่อสามารถกำกับดูแลได้ตามข้อเท็จจริง มีจำนวน 878 ราย (ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2550)

3) ผู้ประกอบการบุคคลธรรมดาที่ไม่มีหน้าที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (5)-(8) ไม่ว่าจะมิเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1)-(4) แห่งประมวลรัษฎากรอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมีสถานประกอบการอยู่ในท้องที่ และหากมีสถานประกอบการหลายแห่งแต่อยู่ต่างท้องที่ ให้กำกับดูแลสถานประกอบการสาขาที่อยู่ในท้องที่อื่นด้วย โดยประสานข้อมูลกับสำนักงานสรรพากรพื้นที่อื่นที่เป็นที่ตั้งสถานประกอบการสาขา เพื่อสามารถกำกับดูแลได้ตามข้อเท็จจริง มีจำนวน 18,556 ราย (ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2550)

3.3 เจ้าหน้าที่ในทีมกำกับดูแล

สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางได้จัดตั้งทีมกำกับดูแลผู้เสียหายทั้งหมด 4 ทีมใหญ่ และในแต่ละทีมใหญ่ประกอบด้วยทีมย่อย 3 ทีมย่อยขึ้นไป โดยหัวหน้าทีมใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับ 8 หัวหน้าทีมย่อยเป็นเจ้าหน้าที่ระดับ 6 และเจ้าหน้าที่ในทีมย่อยเป็นเจ้าหน้าที่ระดับ 3-6 กำกับดูแลแต่ละประเภทกิจการได้ไม่เกิน 3 ปี เจ้าหน้าที่ทีมกำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีทั้งหมด 41 คน ซึ่งได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลผู้ประกอบการแยกตามประเภทกิจการดังนี้

1) ส่วนกำกับดูแลผู้เสียหายทีมที่ 1 ดูแลประเภทกิจการการผลิตเซรามิก กิจการจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด กิจการผลิตและจำหน่ายสุรา เบียร์ กิจการจำหน่ายรถยนต์ เป็นต้น มีจำนวนเจ้าหน้าที่ 10 คน กำกับดูแลผู้เสียหายจำนวนทั้งสิ้น 5,056 ราย (ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2550)

2) ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษีทีมที่ 2 ดูแลประเภทกิจการจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง กิจการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น กิจการจำหน่ายยางและอะไหล่รถยนต์ กิจการจำหน่ายรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เป็นต้น มีจำนวนเจ้าหน้าที่ 10 คน กำกับดูแลผู้เสียภาษีจำนวนทั้งสิ้น 4,986 ราย (ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2550)

3) ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษีทีมที่ 3 ดูแลประเภทกิจการผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้าง กิจการค้าอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น มีจำนวนเจ้าหน้าที่ 11 คน กำกับดูแลผู้เสียภาษีจำนวนทั้งสิ้น 6,011 ราย (ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2550)

4) ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษีทีมที่ 4 ดูแลประเภทกิจการอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ กิจการขนส่ง กิจการเหมืองแร่ดินขาว กิจการจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า กิจการให้บริการร้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น มีจำนวนเจ้าหน้าที่ 10 คน กำกับดูแลผู้เสียภาษีจำนวนทั้งสิ้น 5,867 ราย (ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2550)

3.4 หน้าที่ของทีมกำกับดูแล ทีมกำกับดูแลมีหน้าที่ดังนี้

- 1) กำกับดูแลผู้ประกอบการบนระบบกำกับดูแล
- 2) ตรวจสอบสภาพกิจการ
- 3) ปรับปรุงฐานข้อมูลบนระบบกำกับดูแล
- 4) แนะนำชี้แจงด้านภาษีอากร
- 5) ตรวจสอบภาษี
- 6) ตรวจสอบปฏิบัติการ
- 7) ตรวจสอบตามหมายเรียก
- 8) หน้าที่อื่นที่รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

3.5 การปฏิบัติงานของทีมกำกับดูแล

1) การกำกับดูแลผู้ประกอบการบนระบบกำกับดูแล คือ การติดตามการชำระภาษีของผู้ประกอบการทุกประเภทแบบแสดงรายการภาษีที่ยื่น และติดตามความผิดปกติของการชำระภาษี โดยการบันทึกความเห็นบนระบบกำกับดูแลให้เป็นไปตามคู่มือปฏิบัติงาน ซึ่งหัวหน้าทีมใหญ่และสรรพากรพื้นที่ต้องบันทึกความเห็นด้วย

2) การตรวจสอบสภาพกิจการ เจ้าหน้าที่จะต้องออกตรวจ ณ สถานประกอบการของผู้ประกอบการ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการประกอบการในปัจจุบัน ตลอดจนบริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับภาษีอากรแก่ผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่ดีและเหมาะสม โดยจะต้องวางแผนออกตรวจล่วงหน้าเป็นรายเดือน และต้องได้รับอนุมัติจากสรรพากรพื้นที่ หลังจากที่ได้รับอนุมัติทีมย่อยจะต้องบันทึก “ตรวจสอบสภาพกิจการ” บนระบบกำกับดูแล ซึ่ง

หัวหน้าทีมใหญ่และสรรพากรพื้นที่ต้องบันทึกความเห็นด้วย ทีมกำกับดูแลจะต้องออกตรวจสอบสภาพกิจการภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ทีมย่อยบันทึก “ตรวจสอบสภาพกิจการ” บนระบบกำกับดูแล

ในวันที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการ ทีมย่อยจะต้องบันทึกวันเดือนปี ที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการตามที่ระบุในหนังสือนำตัวบนระบบกำกับดูแล และเมื่อตรวจ ณ สถานประกอบการ หากพบประเด็นผิดปกติ กรณีที่มีความแตกต่างของสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการกับข้อมูลที่ผู้ประกอบการยื่นแบบแสดงรายการภาษี จะต้องแนะนำผู้ประกอบการปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีให้ถูกต้องครบถ้วน ภายหลังจากออกตรวจเจ้าหน้าที่จะต้องบันทึกข้อมูลของผู้ประกอบการ เช่น ข้อมูลการซื้อ - ขาย สินค้าและวัตถุดิบ กระบวนการเก็บรักษาสินค้า จำนวนคนงานและพนักงานพร้อมทั้งอัตราค่าจ้าง ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบกิจการ ในกรณีที่ เป็นผู้ผลิตจะต้องบันทึกเกี่ยวกับกระบวนการผลิต สูตรการผลิต วัตถุดิบหลักของการผลิต กระบวนการเก็บรักษาสินค้าและวัตถุดิบ เป็นต้น โดยบันทึกในแบบรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ กรณีไม่พบประเด็นผิดปกติหรือพบประเด็นผิดปกติ แต่ผู้ประกอบการได้ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีเพิ่มเติมเรียบร้อยแล้ว ต้องเสนอรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการต่อหัวหน้าทีมใหญ่ และสรรพากรพื้นที่เพื่อยุติเรื่อง หากกรณีพบประเด็นผิดปกติแต่ผู้ประกอบการไม่ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการ ต้องเสนอรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการต่อหัวหน้าทีมใหญ่และสรรพากรพื้นที่ เพื่อยุติการตรวจสอบสภาพกิจการ และขออนุมัติตรวจปฏิบัติการเฉพาะประเด็นหรือออกหมายเรียกต่อไป และต้องแจ้งผลการตรวจสอบสภาพกิจการให้ผู้ประกอบการทราบ การตรวจสอบสภาพกิจการจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการ เจ้าหน้าที่ต้องบันทึกข้อมูลตามรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการบนระบบกำกับดูแลด้วย

การจัดทำสำนวนตรวจสอบสภาพกิจการ โดยบันทึกชื่อ เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือเลขประจำตัวประชาชนของผู้ประกอบการบนหน้าปกของสำนวน และแยกสำนวนตามประเภทกิจการเรียงตามลำดับเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรหรือเลขประจำตัวประชาชน เอกสารในสำนวน ประกอบด้วย สำเนาหนังสือแจ้งการตรวจ สำเนาหนังสือนำตัว รายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ ประเมินสถานะผู้ประกอบการ หนังสือเชิญพบ (ในกรณีไม่มีผู้ให้ข้อมูลที่จำเป็นขณะออกตรวจสอบสภาพกิจการ หรือต้องการให้คำแนะนำที่จำเป็นเพิ่มเติม) คำให้การ (ต.6) กระดาษทำการที่เกี่ยวข้องกับประเด็น หรือมูลเหตุที่แนะนำให้ผู้ประกอบการปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการภาษี สำเนาหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบสภาพกิจการ การจัดเก็บเอกสารจะต้องเรียงลำดับตามวันที่ได้เอกสาร และจัดเรียงต่อเนื่องในสำนวนเดียวกันทุกครั้งที่มีการตรวจสอบสภาพกิจการ เพื่อเป็นประวัติ

การตรวจสอบสภาพกิจการรายนั้น และเมื่อมีการโยกย้ายทีมงานจะต้องส่งมอบสำนวนให้ทีมงานอื่นต่อไป

การจัดทำสำนวนการตรวจกรณีอื่น เช่น ตรวจคืนภาษี ตรวจสอบปฏิบัติการ ตรวจสอบตามหมายเรียก เป็นต้น ให้แตกต่างหากจากสำนวนการตรวจสอบสภาพกิจการ และให้ถือปฏิบัติตามระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติที่กรมสรรพากรกำหนดสำหรับการตรวจนั้น

3) การปรับปรุงฐานข้อมูลบนระบบกำกับดูแล หากพบข้อมูลของผู้ประกอบการไม่สมบูรณ์ เช่น ISIC เป็น 0, ISIC ว่าง มีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรแต่ไม่มีชื่อผู้ประกอบการ หรือมีสัญญาลักษณะ ??? เป็นต้น ต้องปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและเป็นปัจจุบันทันทีและกรณีเข้าตรวจสอบสภาพกิจการแล้วพบว่าผู้ประกอบการเลิกกิจการ หรือเข้าหลักเกณฑ์การเพิกถอนการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม จะต้องดำเนินการขออนุมัติสรรพากรพื้นที่สำปง เพื่อแจ้งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการลบรายชื่อออกจากระบบกำกับดูแล แต่หากภายหลังพบว่าผู้ประกอบการที่ถูกลบรายชื่อออกจากระบบกำกับดูแลยังประกอบกิจการอยู่ ทีมกำกับดูแลจะต้องเรียกคืนรายผู้ประกอบการดังกล่าวเข้าระบบกำกับดูแลเพื่อกำกับดูแลต่อไป และหากปรากฏบนระบบกำกับดูแลแล้วยังมีรายผู้ประกอบการที่ไม่อยู่ในระบบกำกับดูแล ฝ่ายวางแผนและประเมินผลจะต้องนำรายดังกล่าวเข้าทีมกำกับดูแลตามประเภทกิจการ ภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่ข้อมูลปรากฏบนระบบกำกับดูแล

4) การแนะนำชี้แจงด้านภาษีอากร และการบันทึกถ้อยคำของผู้ประกอบการในการตรวจสอบสภาพกิจการเป็นการแนะนำการปฏิบัติด้านภาษีอากร เพื่อให้ผู้ประกอบการเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง ไม่ใช่การแจ้งประเด็นความผิด ซึ่งผู้ประกอบการสามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษี เพื่อปรับปรุงการชำระภาษีให้ถูกต้องได้ด้วยตนเอง

5) การตรวจคืนภาษี การตรวจปฏิบัติการเฉพาะประเด็น การตรวจสอบตามหมายเรียก จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และหนังสือสั่งการที่กำหนดไว้ในเรื่องนั้น เช่น การตรวจคืนภาษี ทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีจะตรวจกรณีดังกล่าวเมื่อได้รับเรื่องให้ตรวจจากฝ่ายกรรมวิธีและคืนภาษี การตรวจปฏิบัติการเฉพาะประเด็นจะตรวจเมื่อทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีออกตรวจสอบสภาพกิจการแล้วพบประเด็นผิดปกติเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ผู้ประกอบการไม่ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการ และการตรวจสอบตามหมายเรียกจะตรวจเมื่อทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีออกตรวจสอบสภาพกิจการแล้ว พบประเด็นผิดปกติเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่ผู้ประกอบการไม่ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการ

3.6 การควบคุมติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ฝ่ายวางแผนและประเมินผล จะเป็นฝ่ายติดตามการปฏิบัติงานของทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติและนโยบายการปฏิบัติงานของกรมสรรพากร สรุปปัญหาข้อผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติงานของทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี และเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรภาค 8 ซึ่งสำนักงานสรรพากรภาค 8 เป็นหน่วยงานที่ ควบคุม ติดตามการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ของทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง และประเมินผลการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งได้สรุปผลการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ปีงบประมาณ 2543 - 2549 ดังแสดงรายละเอียดตารางที่ 3.4-3.5

ตารางที่ 3.4 ผลการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางแยกตามประเภทภาษี
ปีงบประมาณ 2543 - 2549

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท ภาษี	ปีงบประมาณ						
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา	359.21	378.41 (5.35)	402.01 (6.24)	454.05 (12.95)	515.55 (13.54)	588.96 (14.24)	673.20 (14.30)
ภาษีเงินได้นิติ บุคคล	157.43	164.90 (4.74)	196.51 (19.17)	214.60 (9.21)	241.99 (12.76)	266.85 (10.27)	300.76 (12.71)
ภาษีการค้า	0	0.11 (100)	0.03 (-72.73)	0 (-100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	262.55	254.69 (-2.99)	318.73 (25.14)	392.93 (23.28)	360.12 (-8.35)	398.09 (10.54)	471.18 (18.36)
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	21.03	13.26 (-36.95)	13.57 (2.34)	13.55 (-0.15)	25.86 (90.85)	35.23 (36.23)	38.90 (10.42)
อากรแสตมป์	19.74	21.55 (9.17)	25.84 (19.91)	31.87 (23.34)	39.98 (25.45)	38.53 (-3.63)	39.90 (3.56)
รายได้อื่น ๆ	1.23	1.39 (13.01)	1.38 (-0.72)	1.51 (9.42)	1.36 (-9.93)	1.60 (17.65)	1.44 (-10.00)
รวมทุกประเภท ภาษี	821.19	834.31 (1.60)	958.07 (14.83)	1,108.51 (15.70)	1,184.86 (6.89)	1,329.26 (12.19)	1,525.38 (14.75)

ที่มา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (ตัวเลขในวงเล็บเป็นตัวเลขร้อยละของการเพิ่มขึ้น / ลดลง)

**ตารางที่ 3.5 เปรียบเทียบผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรกับประมาณการของสำนักงานสรรพากร
พื้นที่ลำปาง ปีงบประมาณ 2543-2549**

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ประมาณการ	จัดเก็บได้	สูง (ต่ำ) กว่า	ร้อยละ
2543	1,084.740	821.192	(263.548)	(24.30)
2544	887.902	834.310	(53.592)	(6.04)
2545	908.536	958.073	49.537	5.45
2546	1,013.980	1,108.510	94.530	9.32
2547	1,102.509	1,184.860	82.351	7.47
2548	1,235.959	1,329.261	93.302	7.55
2549	1,413.030	1,525.380	112.350	7.95

ที่มา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

จากตารางที่ 3.4 และ 3.5 แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงระบบงานจากการตรวจสอบภาษีย้อนหลังเป็นระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ใหม่ของกรมสรรพากรในการจัดเก็บภาษีอากร มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีเป็นอย่างมาก โดยผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 - 2549 สูงกว่าผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรก่อนการเปลี่ยนแปลงระบบการปฏิบัติงาน (ปีงบประมาณ 2543 - 2544) แต่ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรหลังการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับที่ไม่แน่นอน (ตารางที่ 3.5) และผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรตั้งแต่เดือนภาษีตุลาคม 2549 - มกราคม 2550 มีแนวโน้มลดลง ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.6

**ตารางที่ 3.6 เปรียบเทียบผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรกับประมาณการของสำนักงานสรรพากร
พื้นที่ลำปาง เดือนภาษีตุลาคม 2549 - มกราคม 2550**

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ประมาณการ	จัดเก็บได้	สูง (ต่ำ) กว่า	ร้อยละ
ตุลาคม 2549	131.529	105.137	(26.392)	(20.07)
พฤศจิกายน 2549	112.995	154.989	41.994	37.16
ธันวาคม 2549	111.672	101.792	(9.880)	(8.85)
มกราคม 2550	143.484	116.565	(26.919)	(18.76)

ที่มา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง และข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยวิธีการออกแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการกำกับดูแลผู้เสียภาษี รวมถึงทัศนคติที่มีต่อการกำกับดูแลผู้เสียภาษี ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษี และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษา โดยจะศึกษาเฉพาะประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 41 ราย และกลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง จำนวนทั้งหมด 483 ราย (ข้อมูล ณ 14 มีนาคม 2550) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจากกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี จะทำการศึกษาทุกราย

1.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากกลุ่มประชากรดังกล่าว เป็นกลุ่มที่มีผลต่อการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางเป็นอย่างมาก จะทำการศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Probability Sampling) วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) โดยใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างเท่าที่จะยอมรับได้

จากการที่ใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ซึ่งในที่นี้ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ไม่เกิน 10 % ($e = 0.10$) ปรากฏว่าได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.18 ของจำนวนประชากร แต่จะทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย ซึ่งมีจำนวนมากกว่า รายละเอียดตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนผู้ประกอบการและกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามประเภทของการประกอบกิจการ

ประเภทของการประกอบกิจการ	ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม		
	จำนวน	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ซื้อมา-ขายไป	178	36	20.22
ผู้ผลิต	76	16	21.05
ให้บริการ	229	48	20.96
รวมทั้งสิ้น	483	100	20.70

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีเก็บข้อมูล 2 แบบ ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นใหม่โดยวิธีการออกแบบสอบถาม จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี ทั้งหมดจำนวน 41 ราย โดยแบบสอบถามแบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียภาษี

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี

2.1.2 กลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยการสุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ราย แบบสอบถามแบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทของการประกอบกิจการ รายได้ของกิจการ การดำเนินงานทางบัญชีและภาษี

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

ส่วนที่ 3 ทศนคติและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ให้เรียบร้อยแล้วมีที่มา ดังนี้

2.2.1 ข้อมูลภายในหน่วยงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ประกอบด้วย

1) ข้อมูลผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549 จากรายงานผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

2) ข้อมูลประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร ที่กรมสรรพากรกำหนดให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางจัดเก็บในแต่ละปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549

3) ข้อมูลงบประมาณรายจ่าย ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549 จากสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

4) ข้อมูลอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549 จากสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

2.2.2 ข้อมูลภายนอกหน่วยงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง คือ ข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) ตั้งแต่ปี 2543 - 2549 จากระบบฐานข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจากการสืบค้นจากเว็บไซต์ของจังหวัดลำปาง (สำนักงานคลังจังหวัดลำปาง) <http://www.lampang.go.th>

3. เครื่องมือในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร โดยการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากค่าตัวแปรตามแบบจำลอง นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เพื่อทำการวิเคราะห์โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) แบบร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) สำหรับข้อมูลทุติยภูมิจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร (Tax Effort) ค่าความลอยตัวของภาษี (Tax Buoyancy) สัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่อรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี และสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการออกแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียภาษี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แยกการวิเคราะห์ตามข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่แบบร้อยละ ใช้สถิติเชิงพรรณานำเสนอในรูปแบบตาราง

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร จำนวน 10 ข้อ (แบบสอบถามภาคผนวก ข) ซึ่งแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ มาก ปานกลาง น้อย ไม่มี โดยให้ตอบทุกข้อและกำหนดคะแนนจากการเลือกในแต่ละข้อออกเป็น

คำตอบ	ค่าคะแนน
มาก	3
ปานกลาง	2
น้อย	1
ไม่มี	0

ทำการเก็บรวบรวมคะแนนของแต่ละคำถาม นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยของความรู้ในแต่ละด้าน แล้วแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยที่ได้ โดยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.00	ระดับความรู้ความเข้าใจมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	ระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	0.50 – 1.49	ระดับความรู้ความเข้าใจน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	0.00 – 0.49	ระดับความรู้ความเข้าใจไม่มี

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการกำกับดูแลผู้เสียภาษี จำนวน 10 ข้อ (แบบสอบถามภาคผนวก ข) ซึ่งแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้ตอบทุกข้อและกำหนดคะแนนจากการเลือกในแต่ละข้อออกเป็น

คำตอบ	ค่าคะแนน
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ทำการเก็บรวบรวมคะแนนของแต่ละคำถาม นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยของความรู้ในแต่ละด้าน แล้วแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยที่ได้ โดยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.00	ระดับปัญหาและอุปสรรคมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	ระดับปัญหาและอุปสรรคปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	ระดับปัญหาและอุปสรรคน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	0.00 – 1.49	ระดับปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด

4.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการออกแบบสอบถามผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการกำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและกิจการ ซึ่งสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทของการประกอบกิจการ รายได้จากการประกอบกิจการ การดำเนินงานทางบัญชีและภาษี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แยกการวิเคราะห์ตามข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่แบบร้อยละ ใช้สถิติเชิงพรรณานำเสนอในรูปแบบตาราง

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร จำนวน 10 ข้อ (แบบสอบถามภาคผนวก ค) ซึ่งแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ มาก ปานกลาง น้อย ไม่มี โดยให้ตอบทุกข้อและกำหนดคะแนนจากการเลือกในแต่ละข้อออกเป็น

คำตอบ	ค่าคะแนน
มาก	3
ปานกลาง	2
น้อย	1
ไม่มี	0

ทำการเก็บรวบรวมคะแนนของแต่ละคำถาม นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยของความถี่ในแต่ละด้าน แล้วแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยที่ได้ โดยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.00	ระดับความรู้ความเข้าใจมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	ระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	0.50 – 1.49	ระดับความรู้ความเข้าใจน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	0.00 – 0.49	ระดับความรู้ความเข้าใจไม่มี

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 ข้อ (แบบสอบถามภาคผนวก ค) ซึ่งแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้ตอบทุกข้อและกำหนดคะแนนจากการเลือกในแต่ละข้อออกเป็น

คำตอบ	ค่าคะแนน
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ทำการเก็บรวบรวมคะแนนของแต่ละคำถาม นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยของความรู้ในแต่ละด้าน แล้วแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยที่ได้ โดยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.00	ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	0.00 – 1.49	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4.3 ข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรจากการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์เป็นข้อมูลภายในหน่วยงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ประกอบด้วยรายงานผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร การประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร งบประมาณรายจ่าย และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2549 และข้อมูลภายนอกหน่วยงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง คือ ข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง ตั้งแต่ปี 2543 - 2549

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี จากการกำกับดูแลผู้เสียภาษี โดยแยกตามประเภทภาษี ได้แก่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากภาษีทั้งสามประเภทมีผลต่อการจัดเก็บมาก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.3.1 การวัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยดูจากดัชนีความพยายามในการจัดเก็บ ซึ่งดัชนีความพยายามเป็นการหาสัดส่วนเปรียบเทียบการจัดเก็บภาษีที่จัดเก็บจริงเทียบกับประมาณการจัดเก็บในปีงบประมาณ 2543 - 2549 ดังสมการ

$$E = (T_r) / (T_e)$$

โดย E = ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี

T_r = รายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง

T_e = รายได้ภาษีอากรที่คาดว่าจะเก็บได้

ค่าความพยายาม (E) ที่คำนวณได้ถือเป็นเครื่องชี้วัดผลการจัดเก็บภาษีตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่า E = 1 หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติ หมายถึงว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ค่า E > 1 หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ หมายถึงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

ค่า E < 1 หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ หมายถึงว่าไม่มีประสิทธิภาพต้องมีการปรับปรุงแก้ไข

4.3.2 การวัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บ จากการวัดความสามารถในการจัดเก็บภาษี ซึ่งวัดได้จากค่าความลอยตัวของภาษี (Tax Buoyancy) โดยคำนวณได้จากการเปรียบเทียบอัตราการเพิ่มขึ้นของผลการจัดเก็บภาษีกับอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) ปี 2543 – 2549 ดังสมการ

$$BT = \% \Delta T / \% \Delta GPP$$

โดย BT = ค่าความลอยตัวของภาษี (Tax Buoyancy)

$\% \Delta T$ = อัตราการเพิ่มขึ้นของผลการจัดเก็บภาษี

$\% \Delta GPP$ = อัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง

ค่าความลอยตัวของภาษี (BT) ที่คำนวณได้ถือเป็นเครื่องชี้วัดผลการจัดเก็บภาษีตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่า BT = 1 หมายความว่า ความสามารถในการจัดเก็บภาษีอยู่ในเกณฑ์ปกติ

ค่า BT > 1 หมายความว่า ความสามารถในการจัดเก็บภาษีอยู่ในเกณฑ์สูง

ค่า BT < 1 หมายความว่า ความสามารถในการจัดเก็บภาษีอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

4.3.3 การวัดประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี ในปีงบประมาณ 2543 – 2549 หากผลการวิเคราะห์สัดส่วนของผลการจัดเก็บต่อรายจ่ายในการจัดเก็บภาษีจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีได้ในอัตราที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนตามลำดับ แสดงว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีมมีประสิทธิภาพ

4.3.4 การวัดประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่กับผลการจัดเก็บภาษี ในปีงบประมาณ 2543 – 2549 หากผลการวิเคราะห์ผลการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน มีอัตราเพิ่มขึ้นจากปีก่อนตามลำดับ แสดงว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีมมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง จำนวน 41 ราย และกลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง จำนวน 100 ราย ซึ่งสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบทุกราย และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากรายงานผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร งบประมาณรายจ่าย และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 – 2549 และข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง ตั้งแต่ปี 2543 - 2549 โดยผลการศึกษาจะนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

5.2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เสียภาษีที่มีต่อการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

5.3 ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีจากกำกับดูแลผู้เสียภาษีของทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

ผลการศึกษาได้จากข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งจะนำเสนอ ดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียหาย ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียหาย

1) ตำแหน่งหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 41 ราย ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.54 รองลงมามีตำแหน่งเป็นนักวิชาการสรรพากรจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.83 และมีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่สรรพากรจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.63 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 1 ในภาคผนวก

2) ระดับตำแหน่ง

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 41 ราย ส่วนใหญ่มีระดับตำแหน่ง 6-7 จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.10 รองลงมามีระดับตำแหน่ง 3-5 จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.15 และมีระดับตำแหน่งสูงกว่าระดับ 7 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.75 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 2 ในภาคผนวก

3) ระดับการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 41 ราย ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.93 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.07 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 3 ในภาคผนวก

4) ระยะเวลาการปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียหาย

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 41 ราย ส่วนใหญ่มีระยะเวลาปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียหาย 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.80 รองลงมามีระยะเวลาปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียหาย 3-4 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.76 และมีระยะเวลาปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียหายต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.44 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 4 ในภาคผนวก

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

การศึกษาประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร จำนวน 10 ข้อ

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ จำนวน 41 ราย พบว่าเจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ คำสั่ง ข้อปฏิบัติในการออกตรวจสภาพกิจการและการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดากรณีหักค่าใช้จ่ายจริง คะแนนเฉลี่ย 2.22 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของกรมสรรพากร คะแนนเฉลี่ย 2.17 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากร กรณีตรวจปฏิบัติการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม คะแนนเฉลี่ย 2.15 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของการประกอบกิจการแต่ละประเภทกิจการของผู้ประกอบการ คะแนนเฉลี่ย 2.12 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากร กรณีตรวจปฏิบัติการเฉพาะประเด็นภาษีมูลค่าเพิ่ม คะแนนเฉลี่ย 2.07 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรแนวใหม่ของกรมสรรพากรและการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล คะแนนเฉลี่ย 2.05 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายภาษีอากรทุกประเภทตามประมวลรัษฎากร คะแนนเฉลี่ย 2.00 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียก คะแนนเฉลี่ย 1.54 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรของเจ้าหน้าที่

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร	ค่าเฉลี่ย	ระดับความรู้ความเข้าใจ
ข้อกฎหมายภาษีอากรทุกประเภทตามประมวลรัษฎากร	2.00	ปานกลาง
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรแนวใหม่ของกรมสรรพากร	2.05	ปานกลาง
ระเบียบปฏิบัติในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของกรมสรรพากร	2.17	ปานกลาง
ระเบียบ คำสั่ง ข้อปฏิบัติในการออกตรวจสภาพกิจการ	2.22	ปานกลาง
ประเภทของการประกอบกิจการแต่ละประเภทกิจการของผู้ประกอบการ	2.12	ปานกลาง
การวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล	2.05	ปานกลาง
การวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดากรณีหักค่าใช้จ่ายจริง	2.22	ปานกลาง
การตรวจสอบภาษีอากร กรณีตรวจปฏิบัติการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม	2.15	ปานกลาง
การตรวจสอบภาษีอากร กรณีตรวจปฏิบัติการเฉพาะประเด็นภาษีมูลค่าเพิ่ม	2.07	ปานกลาง
การตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียก	1.54	ปานกลาง
รวม	2.06	ปานกลาง

สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับหนึ่ง คือ ระเบียบ คำสั่ง ข้อปฏิบัติในการออกตรวจสภาพกิจการและการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดากรณีหักค่าใช้จ่ายจริง รองลงมา คือ ระเบียบปฏิบัติในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของกรมสรรพากร และการตรวจสอบภาษีอากร กรณีตรวจปฏิบัติการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามลำดับ แต่กรณีที่เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียกมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเนื่องจากกรมสรรพากรมีนโยบายการจัดเก็บภาษีแนวใหม่ โดยเน้นให้ผู้ประกอบการชำระภาษีให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการในปัจจุบันมากกว่าการตรวจสอบภาษีย้อนหลัง จึงทำให้การตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียกมีปริมาณน้อย ซึ่งจะใช้ในกรณีที่พบประเด็นความผิดและได้แนะนำให้ผู้ประกอบการปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีให้ถูกต้อง แต่ผู้ประกอบการไม่ยินยอมปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเพิ่มเติม ในขณะที่งานตรวจสภาพกิจการเป็นภารกิจหลักของการกำกับดูแลผู้เสียภาษี มีการปฏิบัติบ่อยครั้งทำให้เกิดความชำนาญมากกว่า และอาจเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลส่วนใหญ่ไม่ใช่ตำแหน่งเจ้าหน้าที่

ตรวจสอบภาษี จึงไม่เคยผ่านงานตรวจสอบภาษีอากรมาก่อน ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียก

5.1.3 ปัญหาและอุปสรรค และความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี

การศึกษาประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษีจำนวน 10 ข้อ

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ จำนวน 41 ราย พบว่าเจ้าหน้าที่ที่มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรตีความยากทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน คะแนนเฉลี่ย 3.27 มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในการยุติเรื่องการตรวจสอบสภาพกิจการ คะแนนเฉลี่ย 3.20 มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระเบียบ คำสั่งข้อกำหนดในการตรวจสอบภาษีอากรมีความเข้มงวดในการปฏิบัติ คะแนนเฉลี่ย 3.12 มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับผู้เสียภาษีไม่นำคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ไปปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเพิ่มเติม คะแนนเฉลี่ย 3.00 มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในระบบคัดค้นผู้เสียภาษีรายตัวและการตรวจสอบภาษีอากรไม่มีความยืดหยุ่นทำให้ผู้ประกอบการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเสียภาษี คะแนนเฉลี่ย 2.95 มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมาพบเจ้าหน้าที่ของผู้เสียภาษีตามหนังสือเชิญพบและความเหมาะสมของจำนวนผู้ประกอบการที่อยู่ในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่แต่ละทีม คะแนนเฉลี่ย 2.93 มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความเต็มใจของผู้เสียภาษีที่จะรับคำแนะนำเกี่ยวกับภาษีอากรจากเจ้าหน้าที่ คะแนนเฉลี่ย 2.83 และมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการได้รับความร่วมมือจากผู้เสียภาษีในการเข้าตรวจ ณ สถานประกอบการ คะแนนเฉลี่ย 2.78 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่

ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแล	ค่าเฉลี่ย	ระดับปัญหาและอุปสรรค
กฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรตีความยากทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน	3.27	ปานกลาง
การได้รับความร่วมมือจากผู้เสียภาษีในการเข้าตรวจ ณ สถานที่ประกอบการ	2.78	ปานกลาง
ความเต็มใจของผู้เสียภาษีที่จะรับคำแนะนำเกี่ยวกับภาษีอากรจากเจ้าหน้าที่	2.83	ปานกลาง
ผู้เสียภาษีไม่นำคำแนะนำของท่านไปปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเพิ่มเติม	3.00	ปานกลาง
การมาพบเจ้าหน้าที่ของผู้เสียภาษีตามหนังสือเชิญพบ	2.93	ปานกลาง
ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลในระบบคัดค้นผู้เสียภาษีรายตัว	2.95	ปานกลาง
ความเหมาะสมของจำนวนผู้ประกอบการที่อยู่ในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่แต่ละทีม	2.93	ปานกลาง
กำหนดระยะเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในการยุติเรื่องการตรวจสอบสภาพกิจการ	3.20	ปานกลาง
ระเบียบ คำสั่ง ข้อกำหนดในการตรวจสอบภาษีอากรมีความเข้มงวดในการปฏิบัติ	3.12	ปานกลาง
การตรวจสอบภาษีอากรไม่มีความยืดหยุ่นทำให้ผู้ประกอบการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเสียภาษี	2.95	ปานกลาง
รวม	3.00	ปานกลาง

สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับหนึ่ง คือ กฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรตีความยากทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน รองลงมา คือ กำหนดระยะเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในการยุติเรื่องการตรวจสอบสภาพกิจการ และระเบียบ คำสั่ง ข้อกำหนดในการตรวจสอบภาษีอากรมีความ

เจ็มงวดในการปฏิบัติ ตามลำดับ อาจเนื่องจากภาษากฎหมายเป็นภาษาที่บุคคลทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจยาก เมื่อออกกฎหมายภาษีกฎตามประมวลรัษฎากรเพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือผู้เสียภาษีปฏิบัติตามข้อกำหนด นักกฎหมายจะใช้ภาษากฎหมาย ซึ่งผู้ที่ไม่ได้เรียนกฎหมายจะตีความลำบาก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจไม่ตรงกันเกิดการโต้แย้งหรือการนำข้อกำหนดไปปฏิบัติไม่ตรงกัน บางครั้งส่งผลให้การปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดเกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแล ดังนี้

1. ในกรณีที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการแต่ไม่มีผู้ให้ข้อมูลที่จำเป็น หรือในกรณีที่ทำการวิเคราะห์แบบแสดงรายการเสียภาษีของผู้เสียภาษีแล้วพบประเด็นผิดปกติ เจ้าหน้าที่ที่ต้องการให้คำแนะนำแก่ผู้เสียภาษี จึงได้เชิญพบผู้เสียภาษีแต่ผู้เสียภาษีไม่มาพบตามกำหนดนัดหมาย ทำให้การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นล่าช้าไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาที่กรมสรรพากรกำหนดให้ปฏิบัติ

2. ผู้เสียภาษีให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงและขาดจิตสำนึกที่ดีในการเสียภาษี

3. กฎหมายไม่เด็ดขาดในการดำเนินการกับผู้เสียภาษีบางกลุ่มที่มีรายได้ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษีแต่ไม่เสียภาษี ควรออกกฎหมายให้เด็ดขาดเหมือนสรรพสามิต จะได้เสียภาษีเต็มเม็ดเต็มหน่วย

4. ขอให้กรมสรรพากรพัฒนาระบบกำกับดูแลให้เป็นปัจจุบันมากที่สุด โดยเฉพาะข้อมูลภาษีหักภาษี ณ ที่จ่าย เนื่องจากพบว่าผู้เสียภาษีที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย แต่ไม่นำรายได้ขึ้นแบบแสดงรายการเสียภาษีให้ถูกต้อง เพื่อจะนำข้อมูลไปบริหารจัดการจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) เจ้าหน้าที่มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบกิจการของผู้เสียภาษีที่กำกับดูแลไม่เพียงพอ

5.2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เสียภาษีที่มีต่อการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

ผลการศึกษาได้จากข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งจะนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้ คือ
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ
ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร
ส่วนที่ 3 ทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการกำกับดูแลของ
เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี

5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและกิจการ ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทของการประกอบกิจการ รายได้จากการประกอบกิจการ การดำเนินงานทางบัญชีและภาษี

1) ตำแหน่งหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 ราย ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นเจ้าของกิจการจำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมามีตำแหน่งเป็นสมุห์บัญชีหรือพนักงานบัญชีจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 36 และมีตำแหน่งเป็นผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 23 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5 ในภาคผนวก

2) ประเภทของการประกอบกิจการ

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 ราย ส่วนใหญ่ประกอบกิจการให้บริการจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมาประกอบกิจการซื้อมา-ขายไปจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 36 และประกอบกิจการผู้ผลิตจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 16 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 6 ในภาคผนวก

3) รายได้ของกิจการ

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 ราย ส่วนใหญ่มีรายได้ของกิจการต่อเดือน 100,000-500,000 บาท จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมามีรายได้ของกิจการต่อเดือน 1,000,001-5,000,000 บาท จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 26 มีรายได้ของกิจการต่อเดือน 500,001 - 1,000,000 บาท จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 14 และมีรายได้ของกิจการต่อเดือนสูงกว่า 5,000,000 บาท จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 11 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 7 ในภาคผนวก

4) การดำเนินงานทางบัญชีและภาษี

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 ราย ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจ้างสำนักงานบัญชีในการดำเนินงานทางบัญชีและภาษีจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาผู้ประกอบการมีพนักงานบัญชีประจำในการดำเนินงานทางบัญชีและภาษีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 24 และผู้ประกอบการดำเนินงานทางบัญชีและภาษีเองจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 8 ในภาคผนวก

5.2.2 ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

การศึกษาประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร จำนวน 10 ข้อ แต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ มาก ปานกลาง น้อย และไม่มี

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ จำนวน 100 ราย ปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.3 ดังนี้

ผู้ประกอบการในกลุ่มกิจการผู้ผลิต มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำรายงานภาษีซื้อ-รายงานภาษีขาย คะแนนเฉลี่ย 2.80 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีอากรและการออกไปกำกับภาษีแบบเต็มรูปและอย่างย่อ คะแนนเฉลี่ย 2.60 และมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบกรณีนิติบุคคลหรือรายละเอียดสินค้าคงเหลือกรณีบุคคลธรรมดา คะแนนเฉลี่ย 2.47 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทภาษีที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีฐานภาษีที่จะนำมาคำนวณกับอัตราภาษีเพื่อเสียภาษี และกำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีแต่ละประเภทตามกฎหมายประมวลรัษฎากร คะแนนเฉลี่ย 2.40 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราภาษีที่ต้องชำระแต่ละประเภทภาษีตามกฎหมายประมวลรัษฎากร คะแนนเฉลี่ย 2.07 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทลงโทษหากไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเมื่อถึงกำหนดเวลา คะแนนเฉลี่ย 2.00 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่จะโต้แย้งข้อกฎหมายหากถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม คะแนนเฉลี่ย 1.93

ผู้ประกอบการในกลุ่มกิจการซื้อมา-ขายไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกไปกำกับภาษีแบบเต็มรูปและอย่างย่อ คะแนนเฉลี่ย 2.43 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำรายงานภาษีซื้อ-รายงานภาษีขาย คะแนนเฉลี่ย 2.37 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี คะแนนเฉลี่ย 2.31 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทภาษีที่ต้องยื่น

แบบแสดงรายการเสียภาษี คະแนนเฉลี่ย 2.23 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับฐานภาษีที่จะนำมาคำนวณกับอัตราภาษีเพื่อเสียภาษี คະแนนเฉลี่ย 2.17 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีอากร คະแนนเฉลี่ย 2.09 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทลงโทษหากไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเมื่อถึงกำหนดเวลา คະแนนเฉลี่ย 2.03 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราภาษีที่ต้องชำระแต่ละประเภทภาษีตามกฎหมายประมวลรัษฎากร และการจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบกรณีนิติบุคคลหรือรายละเอียดสินค้าคงเหลือกรณีบุคคลธรรมดา คະแนนเฉลี่ย 2.00 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้แย้งข้อกฎหมายหากถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม คະแนนเฉลี่ย 1.86

ผู้ประกอบการในกลุ่มกิจการให้บริการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรอยู่ในระดับมาก คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี คະแนนเฉลี่ย 2.55 และมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกไปกำกับภาษีแบบเต็มรูปและอย่างย่อ และการจัดทำรายงานภาษีซื้อ-รายงานภาษีขาย คະแนนเฉลี่ย 2.47 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีอากรและประเภทภาษีที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี คະแนนเฉลี่ย 2.38 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับฐานภาษีที่จะนำมาคำนวณกับอัตราภาษีเพื่อเสียภาษี คະแนนเฉลี่ย 2.11 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราภาษีที่ต้องชำระแต่ละประเภทภาษีตามกฎหมายประมวลรัษฎากร คະแนนเฉลี่ย 1.98 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทลงโทษหากไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเมื่อถึงกำหนดเวลา คະแนนเฉลี่ย 1.85 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบกรณีนิติบุคคลหรือรายละเอียดสินค้าคงเหลือกรณีบุคคลธรรมดา คະแนนเฉลี่ย 1.70 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้แย้งข้อกฎหมายหากถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม คະแนนเฉลี่ย 1.57

ตารางที่ 5.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรของผู้ประกอบการ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร	ค่าเฉลี่ย				ระดับความรู้ความเข้าใจรวม
	ผู้ผลิต	ซื้อ-ขายไป	ให้บริการ	รวม	
หน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีอากรของผู้ประกอบกิจการ	2.60	2.09	2.38	2.35	ปานกลาง
ประเภทภาษีที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีของกิจการของท่าน	2.40	2.23	2.38	2.33	ปานกลาง
ฐานภาษีที่จะนำมาคำนวณกับอัตราภาษีเพื่อเสียภาษีของกิจการของท่าน	2.40	2.17	2.11	2.22	ปานกลาง
อัตราภาษีที่ต้องชำระแต่ละประเภทภาษีตามกฎหมายประมวลรัษฎากร	2.07	2.00	1.98	2.01	ปานกลาง
กำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีแต่ละประเภทตามกฎหมายประมวลรัษฎากร	2.40	2.31	2.55	2.42	ปานกลาง
การออกไปกำกับภาษีแบบเต็มรูปและอย่างย่อของผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม	2.60	2.43	2.47	2.50	มาก
การจัดทำรายงานภาษีซื้อ-รายงานภาษีขายของผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม	2.80	2.37	2.47	2.54	มาก
การจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบกรณีนิติบุคคลหรือรายละเอียดสินค้าคงเหลือกรณีบุคคลธรรมดา	2.47	2.00	1.70	2.05	ปานกลาง
สิทธิที่จะได้แจ้งข้อกฎหมายหากถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม	1.93	1.86	1.57	1.78	ปานกลาง
บทลงโทษหากไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเมื่อถึงกำหนดเวลา	2.00	2.03	1.85	1.96	ปานกลาง
รวม	2.37	2.14	2.14	2.21	ปานกลาง

สรุปได้ว่าผู้ประกอบการทุกกลุ่มกิจการส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับหนึ่ง คือ การจัดทำรายงานภาษีซื้อ-รายงานภาษีขาย รองลงมา คือ การออกไปกำกับภาษีแบบเต็มรูปและอย่างย่อ และกำหนดเวลาการยื่นแบบ

แสดงรายการเสียภาษีแต่ละประเภทตามกฎหมายประมวลรัษฎากร ตามลำดับ แต่กรณีที่ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่จะโต้แย้งข้อกฎหมายหากถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเนื่องจากผู้ประกอบการไม่เข้าใจในข้อกฎหมายตามประมวลรัษฎากร และข้อกฎหมายบางครั้งตีความยาก อีกทั้งกรมสรรพากรมีนโยบายการจัดเก็บภาษีแนวใหม่ โดยเน้นให้ผู้ประกอบการชำระภาษีให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการในปัจจุบันมากกว่าการตรวจสอบภาษีย้อนหลัง กรณีที่พบประเด็นความผิดเจ้าหน้าที่จะแนะนำให้ผู้ประกอบการปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเพิ่มเติมให้ถูกต้อง จึงทำให้การตรวจสอบภาษีอากรเพื่อประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมลดน้อยลง และบางครั้งผู้ประกอบการไม่อยากยุ่งยากในการที่จะโต้แย้งกับเจ้าหน้าที่

5.2.3 ทศนคติและความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี

การศึกษาประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการ จำนวน 10 ข้อ แต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ จำนวน 100 ราย ปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.4 ดังนี้

ผู้ประกอบการในกลุ่มกิจการผู้ผลิต มีความพึงพอใจในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับมาก คือ มีความพึงพอใจเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของตนเอง คะแนนเฉลี่ย 3.56 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีความพึงพอใจเกี่ยวกับความรวดเร็วและความเต็มใจที่จะให้บริการของเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาขอรับคำปรึกษา คะแนนเฉลี่ย 3.44 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการติดต่อสอบถามเรื่องภาษีอากรทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่และการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลทำให้เกิดผลดีกับกิจการ คะแนนเฉลี่ย 3.31 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ที่ให้ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเพิ่มเติม คะแนนเฉลี่ย 3.19 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าตรวจสอบสภาพกิจการของเจ้าหน้าที่ ณ สถานประกอบการ คะแนนเฉลี่ย 3.06 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษีและเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของตนเอง ควรได้รับการพัฒนาปรับปรุง คะแนนเฉลี่ย 2.88 และมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางให้ประชาชนทราบและการออกตรวจสอบสภาพกิจการ ณ สถานประกอบการของเจ้าหน้าที่สร้างความยุ่งยากให้ คะแนนเฉลี่ย 2.75

ผู้ประกอบการในกลุ่มกิจการซื้อมา-ขายไป มีความพึงพอใจในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีความพึงพอใจเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของตนเองและความรวดเร็วและความเต็มใจที่จะให้บริการของเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาขอรับคำปรึกษา คะแนนเฉลี่ย 3.22 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการติดต่อสอบถามเรื่องภาษีอากรทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่และคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ที่ให้ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเพิ่มเติม คะแนนเฉลี่ย 3.00 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าตรวจสอบสภาพกิจการของเจ้าหน้าที่ ณ สถานประกอบการของตนเอง คะแนนเฉลี่ย 2.94 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลทำให้เกิดผลดีกับกิจการ คะแนนเฉลี่ย 2.92 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษี คะแนนเฉลี่ย 2.89 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของตนเองควรได้รับการพัฒนาปรับปรุง คะแนนเฉลี่ย 2.81 และมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางให้ประชาชนทราบและการออกตรวจสภาพกิจการ ณ สถานประกอบการของเจ้าหน้าที่สร้างความยุ่งยากให้ คะแนนเฉลี่ย 2.78

ผู้ประกอบการในกลุ่มกิจการให้บริการ มีความพึงพอใจในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ มีความพึงพอใจเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของตนเอง คะแนนเฉลี่ย 3.13 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ที่ให้ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเพิ่มเติม คะแนนเฉลี่ย 2.96 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการออกตรวจสภาพกิจการ ณ สถานประกอบการของเจ้าหน้าที่สร้างความยุ่งยากให้ คะแนนเฉลี่ย 2.94 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับความรวดเร็วและความเต็มใจที่จะให้บริการของเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาขอรับคำปรึกษา คะแนนเฉลี่ย 2.79 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการติดต่อสอบถามเรื่องภาษีอากรทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่ คะแนนเฉลี่ย 2.71 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษี คะแนนเฉลี่ย 2.67 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางให้ประชาชนทราบ คะแนนเฉลี่ย 2.58 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลทำให้เกิดผลดีกับกิจการ คะแนนเฉลี่ย 2.56 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าตรวจสอบสภาพกิจการของเจ้าหน้าที่ ณ สถานประกอบการ คะแนนเฉลี่ย 2.52 แต่มีความคิดเห็นในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของตนเองได้รับการพัฒนาปรับปรุง คะแนนเฉลี่ย 3.21

ตารางที่ 5.4 ทักษะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของผู้ประกอบการ

ความพึงพอใจในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่	ค่าเฉลี่ย				ระดับความพึงพอใจรวม
	ผู้ผลิต	ซื้อ-ขายไป	ให้บริการ	รวม	
การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางให้ประชาชนทราบ	2.75	2.78	2.58	2.70	ปานกลาง
ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของท่าน	3.56	3.22	3.13	3.30	ปานกลาง
ความรวดเร็วและความเต็มใจที่จะให้บริการของเจ้าหน้าที่เมื่อท่านมีปัญหาขอรับคำปรึกษา	3.44	3.22	2.79	3.15	ปานกลาง
การติดต่อสอบถามเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากรทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่	3.31	3.00	2.71	3.00	ปานกลาง
คำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ที่ให้ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเพิ่มเติม	3.19	3.00	2.96	3.05	ปานกลาง
การออกตรวจสภาพกิจการ ณ สถานที่ประกอบการของเจ้าหน้าที่สร้างความยุ่งยากให้ท่าน	2.75	2.78	2.94	2.82	ปานกลาง
การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษี	2.88	2.89	2.67	2.81	ปานกลาง
ความพึงพอใจในการเข้าตรวจสภาพกิจการของเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่ประกอบการของท่าน	3.06	2.94	2.52	2.84	ปานกลาง
การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลทำให้เกิดผลดีกับกิจการของท่าน	3.31	2.92	2.56	2.93	ปานกลาง
เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของท่านควรได้รับการพัฒนาปรับปรุง	2.88	2.81	3.21	2.96	ปานกลาง
รวม	3.11	2.95	2.80	2.95	ปานกลาง

สรุปได้ว่าผู้ประกอบการทุกกลุ่มกิจการส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับหนึ่ง คือ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของตนเอง รองลงมา คือ ความรวดเร็วและความเต็มใจที่จะให้บริการของ

เจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาขอรับคำปรึกษา และคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ที่ให้ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเพิ่มเติม ตามลำดับ แต่กรณีที่ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางให้ประชาชนทราบ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเนื่องจากในปัจจุบันโลกเป็นยุคโลกาภิวัตน์ การประกอบธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รัฐบาลได้ใช้มาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนและของประเทศในเวทีการค้าโลก กรมสรรพากรจึงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารงานให้มีความเหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน เพื่อให้ก้าวทันกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศและของโลก และบางครั้งรัฐบาลใช้มาตรการทางภาษีเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กรมสรรพากรจะต้องปรับเปลี่ยนข้อกฎหมาย ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของกรมสรรพากรอยู่ตลอดเวลา ในขณะเดียวกันต้องประกอบธุรกิจทำให้ไม่มีเวลาที่จะติดตามข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจและข้อกฎหมายใหม่ เมื่อมีกฎหมายออกใหม่ผู้ประกอบการต้องการให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องและทันเหตุการณ์ และผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแล ดังนี้

1. อยากให้เจ้าหน้าที่มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกว่านี้ การอธิบายหรือชี้แจงควรสุภาพ อ่อนโยน ควรให้เกียรติเสมือนลูกค้า ไม่ควรพูดภาษากฎหมายมาก และปฏิบัติงานซ้ำเกินไป ควรจะยืดหยุ่นในการเสียภาษีกรณีที่ยายเชื่อและเก็บเงินไม่ได้ แต่ได้ออกใบกำกับภาษีไปแล้ว ถ้าฟ้องร้องใช้เวลา 3 ปี เป็นอย่างน้อยถึงจะได้เงิน ทำให้เสียเวลาและเสียเงินค่าทนาย
2. ไม่อยากให้กรมสรรพากรตั้งเป้าการจัดเก็บภาษีเพราะเป็นตัวชี้วัดที่เจ้าหน้าที่ต้องเร่งทำงาน ต้องการให้เสียภาษีเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งที่ปัจจุบันเศรษฐกิจไม่ดี ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาพรวมของกรมสรรพากร
3. ในกรณีที่มีการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลควรมีการแจ้งให้กิจการทราบเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้สะดวกรวดเร็ว เนื่องจากประสบปัญหาเวลามีปัญหาจะปรึกษาคิดต่อเจ้าหน้าที่ทางโทรศัพท์ยาก การเปลี่ยนเจ้าหน้าที่บ่อยทำให้มีการตรวจซ้ำรายเดิม
4. ผู้ประกอบการขาดความรู้เกี่ยวกับภาษี ควรจัดทำวารสาร ข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงอัตรา ระเบียบในการจัดเก็บภาษี เพื่อเพิ่มความรู้ให้ภาคเอกชน
5. การยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี บางครั้งต้องชำระภาษีจำนวนมากแต่ผู้ประกอบการไม่มีความสามารถชำระภาษีที่มียอดชำระสูงได้ในครั้งเดียว เจ้าหน้าที่ควรให้คำแนะนำและหาทางช่วยเหลือให้ผ่อนชำระตามความสามารถ

6. เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลส่งข้อมูลควรเรียกผู้ประกอบการมาชี้แจงทันที ไม่ควรปล่อยให้ผ่านไปนานแล้วเรียกตรวจย้อนหลังทำให้เสียเวลาค้นหาเอกสาร และต้องเสียค่าปรับอาญา รวมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามกฎหมาย

5.3 ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีจากกำกับดูแลผู้เสียภาษีของทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี จากการกำกับดูแลผู้เสียภาษี โดยแยกตามประเภทภาษี ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และ ภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากภาษีทั้งสามประเภทมีผลต่อการจัดเก็บมาก โดยแสดงผลการศึกษาดังนี้

5.3.1 ผลการวัดประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับประมาณการจัดเก็บภาษี จากค่าดัชนีความพยายาม โดยพิจารณาตามประเภทภาษีดังนี้

1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีค่าดัชนีความพยายาม ตั้งแต่ปี 2543-2545 เท่ากับ 0.75, 0.96 และ 0.97 ตามลำดับ โดยที่ค่าดัชนีความพยายามมีค่าน้อยกว่า 1 ทุกปี แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียมาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่าค่าดัชนีความพยายามตั้งแต่ปี 2546-2549 เท่ากับ 1.03, 1.12, 1.13 และ 1.14 ตามลำดับ โดยที่ค่าดัชนีความพยายามมีค่ามากกว่า 1 ทุกปี และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.5

ตาราง 5.5 ดัชนีความพยายามการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ปีงบประมาณ	ประมาณการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ล้านบาท) (1)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ) (2)	ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ล้านบาท) (3)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ) (4)	ดัชนีความพยายาม (5)= (3)/ (1)
2543	481.25	100.00	359.21	100.00	0.75
2544	394.38	81.95	378.41	105.35	0.96
2545	415.29	105.30	402.01	106.24	0.97
2546	439.12	105.74	454.05	112.94	1.03
2547	461.58	105.11	515.55	113.54	1.12
2548	520.25	112.71	588.96	114.24	1.13
2549	592.07	113.80	673.20	114.30	1.14
ค่าเฉลี่ย	471.99	103.51	481.62	109.51	1.01

ที่มา: (1), (3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีค่าดัชนีความพยายาม ตั้งแต่ปี 2543-2549 เท่ากับ 1.01, 1.02, 1.11, 1.08, 1.05, 1.03, 1.02 ตามลำดับ โดยที่ค่าดัชนีความพยายามมีค่ามากกว่า 1 ทุกปี จะเห็นได้ว่าเมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีในปีงบประมาณ 2545 ค่าดัชนีความพยายามในปี 2545 สูงถึง 1.11 แต่ในช่วงปี 2546-2549 ค่าดัชนีความพยายามมีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง อาจเนื่องจากรัฐบาลได้ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง และการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล ในการจัดสรรเงินงบประมาณสู่ท้องถิ่นเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มมากขึ้น โดยการกระจายรายได้ให้ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลธรรมดาไม่ใช่นิติบุคคล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อนิติบุคคลรายใหญ่ทำให้มีรายรับลดลง จึงทำให้ฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงและทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.6

ตาราง 5.6 ดัชนีความพยายามการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

ปีงบประมาณ	ประมาณการจัดเก็บ ภาษีเงินได้นิติบุคคล (ล้านบาท) (1)	การ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ) (2)	ผลการจัดเก็บภาษี เงินได้นิติบุคคล (ล้านบาท) (3)	การ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ) (4)	ดัชนี ความ พยายาม (5)= (3)/(1)
2543	155.66	100.00	157.43	100.00	1.01
2544	161.05	103.46	164.90	104.74	1.02
2545	176.89	109.84	196.51	119.17	1.11
2546	199.01	112.50	214.60	109.21	1.08
2547	230.15	115.65	241.99	112.76	1.05
2548	258.41	112.28	266.85	110.27	1.03
2549	294.79	114.08	300.76	112.71	1.02
ค่าเฉลี่ย	201.85	109.68	220.43	109.83	1.04

ที่มา: (1), (3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีค่าดัชนีความพยายาม ตั้งแต่ปี 2543-2544 เท่ากับ 0.73, 0.88 ตามลำดับ โดยที่ค่าดัชนีความพยายามมีค่าน้อยกว่า 1 ทุกปี เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีในปีงบประมาณ 2545 พบว่าค่าดัชนีความพยายามตั้งแต่ปี 2545-2549 เท่ากับ 1.16, 1.19, 0.99, 1.05 และ 1.05 ตามลำดับ โดยที่ค่าดัชนีความพยายามมีค่ามากกว่า 1 ทุกปี ยกเว้นปี 2547 ที่ค่าดัชนีความพยายามมีค่าน้อยกว่า 1 อาจเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลในการจัดสรรเงินงบประมาณผู้ท้องถิ่นเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มมากขึ้น โดยการกระจายรายได้ให้ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ไม่เป็นผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มทำให้มีรายรับลดลง จึงทำให้ฐานภาษีมูลค่าเพิ่มลดลงและทำให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.7

ตาราง 5.7 ดัชนีความพยายามการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

ปีงบประมาณ	ประมาณการจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (ล้านบาท) (1)	การ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ) (2)	ผลการจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (ล้านบาท) (3)	การ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ) (4)	ดัชนี ความ พยายาม (5)= (3)/(1)
2543	361.84	100.00	262.55	100.00	0.73
2544	289.57	80.03	254.69	97.01	0.88
2545	275.02	94.98	318.73	125.14	1.16
2546	331.29	120.46	392.93	123.28	1.19
2547	362.71	109.48	360.12	91.65	0.99
2548	379.43	104.61	398.09	110.54	1.05
2549	447.97	118.06	471.18	118.36	1.05
ค่าเฉลี่ย	349.69	103.94	351.18	109.42	1.00

ที่มา: (1), (3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

สรุปได้ว่าการเปรียบเทียบผลจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม กับประมาณการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม ถือว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่าดัชนีความพยายามมีค่ามากกว่า 1 ทุกปี ถึงแม้ว่าในปี 2545 ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาน้อยกว่า 1 และในปี 2547 ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่า 1 แต่ยังคงสูงกว่าค่าดัชนีความพยายามก่อนใช้ระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภท พบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากค่าดัชนีความพยายามเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามลำดับ

5.3.2 ผลการวัดประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) จากการวัดความสามารถในการจัดเก็บภาษี ซึ่งวัดได้จากค่าความลอยตัวของภาษี โดยพิจารณาตามประเภทภาษีดังนี้

1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี ตั้งแต่ปี 2544-2549 เท่ากับ 0.99, 1.16, 4.20, 4.87, 2.37 และ 3.22 ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียมาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่าค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี ตั้งแต่ปี 2545-2549 มีค่ามากกว่า 1 ทุกปี แสดงว่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีอยู่ในเกณฑ์สูง ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.8

ตาราง 5.8 ความสามารถการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ปีงบประมาณ	(GPP)		ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา		ค่าความลอยตัวภาษี Tax Buoyancy (5)=(4)/(2)
	มูลค่า (ล้านบาท) (1)	อัตราเพิ่ม ร้อยละ (2)	มูลค่า (ล้านบาท) (3)	อัตราเพิ่ม ร้อยละ (4)	
2543	32,314.00		359.21		
2544	34,051.00	5.38	378.41	5.35	0.99
2545	35,884.00	5.38	402.01	6.24	1.16
2546	36,989.00	3.08	454.05	12.94	4.20
2547	38,017.00	2.78	515.55	13.54	4.87
2548	40,301.00	6.01	588.96	14.24	2.37
2549	42,091.00	4.44	673.20	14.30	3.22
ค่าเฉลี่ย	37,092.42	4.51	481.62	11.10	2.80

ที่มา: (1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

: (3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี ตั้งแต่ปี 2544-2549 เท่ากับ 0.88, 3.56, 2.99, 4.59, 1.71 และ 2.86 ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแล ผู้เสียภาษีในปีงบประมาณ 2545 พบว่าค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี ตั้งแต่ปี 2545-2549 มีค่ามากกว่า 1 ทุกปี แสดงว่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีอยู่ในเกณฑ์สูง ดังปรากฏรายละเอียดตาม ตารางที่ 5.9

ตาราง 5.9 ความสามารถการจัดเก็บภาษีเงินได้เงินได้นิติบุคคล

ปีงบประมาณ	(GPP)		ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล		ค่าความลอยตัวภาษี Tax Buoyancy (5)=(4)/(2)
	มูลค่า (ล้านบาท) (1)	อัตราเพิ่ม ร้อยละ (2)	มูลค่า (ล้านบาท) (3)	อัตราเพิ่ม ร้อยละ (4)	
2543	32,314.00		157.43		
2544	34,051.00	5.38	164.90	4.74	0.88
2545	35,884.00	5.38	196.51	19.17	3.56
2546	36,989.00	3.08	214.60	9.21	2.99
2547	38,017.00	2.78	241.99	12.76	4.59
2548	40,301.00	6.01	266.85	10.27	1.71
2549	42,091.00	4.44	300.76	12.71	2.86
ค่าเฉลี่ย	37,092.42	4.51	220.43	11.47	2.76

ที่มา: (1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

: (3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี ตั้งแต่ปี 2544-2549 เท่ากับ 0.56, 4.67, 7.56, 3.00, 1.75 และ 4.14 ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแล ผู้เสียมาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่าค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี ตั้งแต่ปี 2545-2549 มีค่ามากกว่า 1 ทุกปี แสดงว่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีอยู่ในเกณฑ์สูง ดังปรากฏรายละเอียดตาม ตารางที่ 5.10

ตาราง 5.10 ความสามารถในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

ปีงบประมาณ	(GPP)		ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม		ค่าความลอยตัว ภาษี Tax Buoyancy (5)=(4)/(2)
	มูลค่า (ล้านบาท) (1)	อัตราเพิ่ม ร้อยละ (2)	มูลค่า (ล้านบาท) (3)	อัตราเพิ่ม ร้อยละ (4)	
2543	32,314.00		262.55		
2544	34,051.00	5.38	254.69	-2.99	0.56
2545	35,884.00	5.38	318.73	25.14	4.67
2546	36,989.00	3.08	392.93	23.28	7.56
2547	38,017.00	2.78	360.12	-8.35	3.00
2548	40,301.00	6.01	398.09	10.54	1.75
2549	42,091.00	4.44	471.18	18.36	4.14
ค่าเฉลี่ย	37,092.42	4.51	351.18	10.99	3.61

ที่มา: (1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

: (3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

สรุปได้ว่าการเปรียบเทียบผลจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) ถือว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีมีค่ามากกว่า 1 ทุกปี ถึงแม้ว่าในปี 2548 ค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีเริ่มลดลง แต่ยังคงสูงกว่าค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีก่อนใช้ระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี และในปี 2548 มูลค่า

ผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) มีอัตราการเพิ่มสูงสุด อาจเนื่องจากในปี 2548 รัฐบาลได้มีโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านชุมชน หรือปัจจุบันคือ โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (SML) โดยให้กองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่หมู่บ้านละ 3 แสนบาท หมู่บ้านขนาดกลางหมู่บ้านละ 2.5 แสนบาท และหมู่บ้านขนาดเล็กหมู่บ้านละ 2 แสนบาท แต่การลงทุนเป็นการลงทุนภาคเกษตรในนามของบุคคลธรรมดา ซึ่งรายรับไม่ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และเป็นกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงไม่ส่งผลกระทบต่อผลการจัดเก็บภาษีอากร และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภท พบว่าการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีมียุทธศาสตร์ 3.61 รองลงมา คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีค่าเฉลี่ย 2.80 และภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าเฉลี่ย 2.76

5.3.3 ผลการวัดประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยพิจารณาตามประเภทภาษีดังนี้

1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ใช้งบประมาณรายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในช่วงปี 2543-2549 เท่ากับ 110.19, 106.00, 103.61, 122.39, 152.98, 158.32 และ 205.87 บาท ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียมาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่างบประมาณรายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้เพิ่มขึ้น โดยตลอด ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.11

ตารางที่ 5.11 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดากับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา (ล้านบาท)	รายจ่ายสำนักงาน (ล้านบาท)	การเปลี่ยนแปลงของรายจ่าย (ร้อยละ)	ภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาต่อรายจ่าย (บาท)
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)/(2)
2543	359.21	3.26	100.00	110.19
2544	378.41	3.57	109.51	106.00
2545	402.01	3.88	108.68	103.61
2546	454.05	3.71	95.62	122.39
2547	515.55	3.37	90.84	152.98
2548	588.96	3.72	110.39	158.32
2549	673.20	3.27	87.90	205.87
ค่าเฉลี่ย	481.62	3.54	100.42	137.05

ที่มา: (1), (2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางใช้งบประมาณรายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ในช่วงปี 2543-2549 เท่ากับ 48.29, 46.19, 50.65, 57.84, 71.81, 71.73 และ 91.98 บาท ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียมาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่างบประมาณรายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้เพิ่มขึ้นโดยตลอด เพียงแต่ในปี 2548 ความสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงเล็กน้อย อาจเนื่องจากรัฐบาลได้ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง และการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล ในการจัดสรรเงินงบประมาณสู่ท้องถิ่น โดยการกระจายรายได้ให้ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ไม่ใช่นิติบุคคล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อนิติบุคคลรายใหญ่ทำให้มีรายรับลดลง จึงทำให้ฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงและทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5.12 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บภาษีเงิน ได้นิติบุคคล (ล้านบาท) (1)	รายจ่ายสำนักงาน (ล้านบาท) (2)	การเปลี่ยนแปลง ของรายจ่าย (ร้อยละ) (3)	ภาษีเงินได้นิติบุคคล ต่อรายจ่าย (บาท) (4)=(1/(2))
2543	157.43	3.26	100.00	48.29
2544	164.90	3.57	109.51	46.19
2545	196.51	3.88	108.68	50.65
2546	214.60	3.71	95.62	57.84
2547	241.99	3.37	90.84	71.81
2548	266.85	3.72	110.39	71.73
2549	300.76	3.27	87.90	91.98
ค่าเฉลี่ย	220.43	3.54	100.42	62.64

ที่มา: (1), (2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม

พบว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางใช้งบประมาณรายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ในช่วงปี 2543-2549 เท่ากับ 80.54, 71.34, 82.15, 105.91, 106.86, 107.01 และ 144.09 บาท ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสีย มาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่างบประมาณรายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้เพิ่มขึ้นโดยตลอด ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.13 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (ล้านบาท)	รายจ่ายสำนักงาน (ล้านบาท)	การเปลี่ยนแปลงของรายจ่าย (ร้อยละ)	ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายจ่าย (บาท)
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)/(2)
2543	262.55	3.26	100.00	80.54
2544	254.69	3.57	109.51	71.34
2545	318.73	3.88	108.68	82.15
2546	392.93	3.71	95.62	105.91
2547	360.12	3.37	90.84	106.86
2548	398.09	3.72	110.39	107.01
2549	471.18	3.27	87.90	144.09
ค่าเฉลี่ย	351.18	3.54	100.42	99.70

ที่มา: (1), (2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

สรุปได้ว่าการเปรียบเทียบผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มกับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี ถือว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายในการบริหารจัดการเก็บภาษีจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นและงบประมาณรายจ่ายมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก แต่การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นโดยตลอด และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ทั้ง 3 ประเภท พบว่างบประมาณรายจ่ายจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 137.05 บาท รองลงมา คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม มีค่าเฉลี่ย 99.70 บาท และภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าเฉลี่ย 62.64 บาท

5.3.4 ผลการวัดประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับอัตรากำล้าง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยพิจารณาตามประเภทภาษีดังนี้

1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

พบว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางหนึ่งคน สามารถจัดเก็บ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในช่วงปี 2543-2549 เท่ากับ 2.09, 2.20, 2.15, 2.45, 2.88, 3.33 และ 3.85 ล้านบาท ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียมาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่าเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางหนึ่งคน สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้เพิ่มขึ้นโดย ตลอด ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.14 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดา (ล้านบาท) (1)	อัตรากำล้าง เจ้าหน้าที่ (คน) (2)	การเปลี่ยนแปลงของ อัตรากำล้างเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ) (3)	ผลจัดเก็บเฉลี่ยต่อ เจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท) (4)=(1)/(2)
2543	359.21	172	100.00	2.09
2544	378.41	172	100.00	2.20
2545	402.01	187	108.72	2.15
2546	454.05	185	98.93	2.45
2547	515.55	179	96.76	2.88
2548	588.96	177	98.88	3.33
2549	673.20	175	98.87	3.85
ค่าเฉลี่ย	481.62	178.14	100.30	2.70

ที่มา: (1), (2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล

พบว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางหนึ่งคน สามารถจัดเก็บ ภาษีเงินได้นิติบุคคลในช่วงปี 2543-2549 เท่ากับ 0.92, 0.96, 1.05, 1.16, 1.35, 1.51 และ 1.72 ล้านบาท ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียมาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่าเจ้าหน้าที่ของ

สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางหนึ่งคน สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้เพิ่มขึ้น โดยตลอด ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.15

ตารางที่ 5.15 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล (ล้านบาท) (1)	อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ (คน) (2)	การเปลี่ยนแปลงของอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ) (3)	ผลจัดเก็บเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท) (4)=(1)/(2)
2543	157.43	172	100.00	0.92
2544	164.90	172	100.00	0.96
2545	196.51	187	108.72	1.05
2546	214.60	185	98.93	1.16
2547	241.99	179	96.76	1.35
2548	266.85	177	98.88	1.51
2549	300.76	175	98.87	1.72
ค่าเฉลี่ย	220.43	178.14	100.30	1.23

ที่มา: (1), (2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม

พบว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางหนึ่งคน สามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ในช่วงปี 2543-2549 เท่ากับ 1.53, 1.48, 1.70, 2.12, 2.01, 2.25 และ 2.69 ล้านบาท ตามลำดับ เมื่อนำระบบกำกับดูแลผู้เสียมาใช้ในปีงบประมาณ 2545 พบว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางหนึ่งคน สามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้เพิ่มขึ้น โดยตลอด ยกเว้นในปี 2547 เจ้าหน้าที่หนึ่งคนจัดเก็บภาษีได้ลดลง อาจเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลในการจัดสรรเงินงบประมาณสู่ท้องถิ่น โดยการกระจายรายได้ให้ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ไม่เป็นผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มทำให้มีรายรับลดลง จึงทำให้ฐานภาษีมูลค่าเพิ่มลดลงและทำให้ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 5.16

ตารางที่ 5.16 การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกับอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (ล้านบาท) (1)	อัตรากำล้าง เจ้าหน้าที่ (คน) (2)	การเปลี่ยนแปลงของ อัตรากำล้างเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ) (3)	ผลจัดเก็บเฉลี่ยต่อ เจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท) (4)=(1)/(2)
2543	262.55	172	100.00	1.53
2544	254.69	172	100.00	1.48
2545	318.73	187	108.72	1.70
2546	392.93	185	98.93	2.12
2547	360.12	179	96.76	2.01
2548	398.09	177	98.88	2.25
2549	471.18	175	98.87	2.69
ค่าเฉลี่ย	351.18	178.14	100.30	1.96

ที่มา: (1), (2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2550)

สรุปได้ว่าการเปรียบเทียบผลจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มกับอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่ ถือว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางหนึ่งคน สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น และอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลง แต่ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มต่อเจ้าหน้าที่หนึ่งคน ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นโดยตลอด และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภท พบว่าอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่หนึ่งคน สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 2.70 ล้านบาท รองลงมา คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม มีค่าเฉลี่ย 1.96 ล้านบาท และภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าเฉลี่ย 1.23 ล้านบาท

บทที่ 6

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เสียภาษีที่มีต่อการกำกับดูแล และเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีจากการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากการออกแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ จำนวน 41 ราย และผู้ประกอบการ จำนวน 100 ราย และข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานผลการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรงบประมาณรายจ่ายและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งได้แบ่งผลสรุปในการศึกษาเป็น 3 หัวข้อ คือ สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 สรุปการศึกษา

จากการศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

6.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

ลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่ จากการศึกษาเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี จำนวน 41 ราย พบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.54 ระดับตำแหน่ง 6-7 จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.10 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.93 และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียภาษี 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.80

ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับหนึ่ง คือ ระเบียบ คำสั่ง ข้อปฏิบัติในการออกตรวจสภาพกิจการ และการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดากรณีหักค่าใช้จ่ายจริงมาก รองลงมา คือ ระเบียบปฏิบัติในการ

กำกับดูแลผู้เสียหายของกรมสรรพากร และการตรวจสอบภาษีอากร กรณีตรวจปฏิบัติการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามลำดับ แต่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียกน้อย

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียหายของเจ้าหน้าที่พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียหายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับหนึ่ง คือ กฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรตีความยากทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน รองลงมา คือ กำหนดระยะเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในการยุติเรื่องการตรวจสภาพกิจการและระเบียบ คำสั่ง ข้อกำหนดในการตรวจสอบภาษีอากรมีความเข้มงวดในการปฏิบัติ ตามลำดับ

เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแล ดังนี้ กฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรตีความยาก ผู้ประกอบการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ขึ้นแบบแสดงรายการประเมินภาษีของตนเองไม่ถูกต้องครบถ้วน เจ็บป่วยผู้เสียหายแต่ผู้เสียหายไม่มาพบตามกำหนดนัดหมาย ควรมีมาตรการเด็ดขาดจัดการผู้เสียหายที่เสียหายไม่ถูกต้อง ข้อมูลของผู้เสียหายบนระบบกำกับดูแลของกรมสรรพากรไม่เป็นปัจจุบัน และเจ้าหน้าที่มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบกิจการของผู้เสียหายที่กำกับดูแลไม่เพียงพอ

6.1.2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เสียหายที่มีต่อการกำกับดูแลผู้เสียหาย

ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ จากการศึกษาผู้ประกอบการจำนวน 100 ราย พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นเจ้าของกิจการจำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 41 ประกอบกิจการให้บริการจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 48 มีรายได้ของกิจการต่อเดือน 100,000-500,000 บาท จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 ผู้ประกอบการจ้างสำนักงานบัญชีในการดำเนินงานทางบัญชีและภาษีจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 56

ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับหนึ่ง คือ การจัดทำรายงานภาษีซื้อ-รายงานภาษีขาย รองลงมา คือ การออกไปกำกับภาษีแบบเต็มรูปและอย่างย่อ และกำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีแต่ละประเภทตามกฎหมายประมวลรัษฎากร ตามลำดับ แต่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่จะโต้แย้งข้อกฎหมายหากถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมน้อย

ความพึงพอใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียหายของผู้ประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับหนึ่ง คือ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของตนเอง รองลงมา คือ

ความรวดเร็วและความเต็มใจที่จะให้บริการของเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาขอรับคำปรึกษา และคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ที่ให้ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเพิ่มเติม ตามลำดับ แต่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางให้ประชาชนทราบน้อย

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแล ดังนี้ เจ้าหน้าที่ควรสุภาพ อ่อนโยน ไม่ควรพูดภาษากฎหมายมาก ไม่อยากให้กรมสรรพากรตั้งเป้าการจัดเก็บภาษี การสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลควรมีการแจ้งให้ผู้ประกอบการทราบ หากมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับภาษีอากรต้องการให้แจ้งข่าวสารให้ผู้ประกอบการทราบ กรณีพบประเด็นการยื่นแบบแสดงรายการผิดปกติควรเรียกผู้ประกอบการ มาชี้แจงทันทีไม่ควรปล่อยให้นานแล้วเรียกตรวจย้อนหลัง

6.1.3 ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี จากกำกับดูแลผู้เสียภาษีของทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

การวัดประสิทธิภาพจากค่าดัชนีความพยายาม พบว่าจากการเปรียบเทียบผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม กับประมาณการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม ถือว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่าดัชนีความพยายามมีค่ามากกว่า 1 ทุกปี ถึงแม้ว่าในปี 2545 ภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดามีค่าดัชนีความพยายามน้อยกว่า 1 และในปี 2547 ภาษีมูลค่าเพิ่มมีค่าดัชนีความพยายามน้อยกว่า 1 แต่ยังสูงกว่าค่าดัชนีความพยายามก่อนใช้ระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภท พบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดามีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากค่าดัชนีความพยายามเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้นิติบุคคล

การวัดประสิทธิภาพจากค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี พบว่าจากการเปรียบเทียบผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม กับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) ถือว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีมียค่ามากกว่า 1 ทุกปี ถึงแม้ว่าในปี 2548 ค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีเริ่มลดลง แต่ยังสูงกว่าค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีก่อนใช้ระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภท พบว่าการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีมีย

ค่าเฉลี่ย 3.61 รองลงมา คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีค่าเฉลี่ย 2.80 และภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าเฉลี่ย 2.76

การวัดประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี พบว่าจากการเปรียบเทียบผลจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม กับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี ถือว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายในการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีจำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นและงบประมาณรายจ่ายมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก แต่การจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภท ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นโดยตลอด และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภท พบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากงบประมาณรายจ่าย จำนวน 1 บาท สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีค่าเฉลี่ย 137.05 บาท รองลงมา คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม มีค่าเฉลี่ย 99.70 บาท และภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าเฉลี่ย 62.64 บาท

การวัดประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ พบว่าจากการเปรียบเทียบผลจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ถือว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางหนึ่งคน สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลง แต่ผลการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภทต่อเจ้าหน้าที่หนึ่งคน ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นโดยตลอด และจากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภทพบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ จำนวน 1 คน สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีค่าเฉลี่ย 2.70 ล้านบาท รองลงมา คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม มีค่าเฉลี่ย 1.96 ล้านบาท และภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าเฉลี่ย 1.23 ล้านบาท

จากการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี พบว่าโดยรวมการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีประสิทธิภาพสูงสุด และการศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง สรุปได้ว่าการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร อยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหากรณีกฎหมายภาษีอากรตีความยาก ทำให้เข้าใจไม่ตรงกันมากที่สุด ส่วนผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร อยู่ในระดับปานกลาง และต้องการให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านภาษีอากรและข้อกฎหมายใหม่ ๆ ให้ทราบ

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง พบว่ามีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะพิจารณาจากค่าดัชนีความพยายาม ค่าความสามารถในการจัดเก็บภาษี การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับรายจ่ายในการจัดเก็บภาษี และการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ แต่ในช่วงปี 2546-2549 มีประสิทธิภาพลดลง สาเหตุเพราะรัฐบาลได้ลดอัตรากำไรเงินได้นิติบุคคลให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลในการจัดสรรเงินงบประมาณสู่ท้องถิ่นเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มมากขึ้น โดยการกระจายรายได้ให้ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลธรรมดาไม่ใช่นิติบุคคล และไม่เป็นผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายใหญ่ทำให้มีรายรับลดลง ฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง ส่งผลให้การจัดเก็บลดลง และในปี 2548 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) มีอัตราการเพิ่มสูงสุด เป็นผลจากรัฐบาลได้มีโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (SML) โดยให้กองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่หมู่บ้านละ 3 แสนบาท หมู่บ้านขนาดกลางหมู่บ้านละ 2.5 แสนบาท และหมู่บ้านขนาดเล็กหมู่บ้านละ 2 แสนบาท แต่การลงทุนเป็นการลงทุนภาคเกษตรในนามของบุคคลธรรมดาซึ่งรายรับไม่ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษี และเป็นกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงไม่ส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากร

สำหรับเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียก สาเหตุเพราะกรมสรรพากรมีนโยบายการจัดเก็บภาษีแนวใหม่ โดยเน้นให้ผู้ประกอบการชำระภาษีให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการในปัจจุบันมากกว่า การตรวจสอบภาษีย้อนหลัง จึงทำให้การตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียก มีปริมาณน้อย อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลส่วนใหญ่ไม่ใช่ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี จึงไม่เคยผ่านงานตรวจสอบภาษีอากรมาก่อน และเจ้าหน้าที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการตีความข้อกฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร สาเหตุเพราะภาษากฎหมายเป็นภาษาที่บุคคลทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจยาก เมื่อออกกฎหมายภาษีอากรเพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือผู้เสียภาษีปฏิบัติตามข้อกฎหมาย นักกฎหมายจะใช้ภาษากฎหมาย ซึ่งผู้ที่ไม่ได้เรียนกฎหมายจะตีความลำบาก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจไม่ตรงกันเกิดการโต้แย้งหรือการนำข้อกฎหมายไปปฏิบัติไม่ตรงกัน บางครั้งส่งผลให้การปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อกฎหมายเกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงาน

ส่วนผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่จะโต้แย้งข้อกฎหมายหากถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม อาจเนื่องจากผู้ประกอบการไม่เข้าใจในข้อกฎหมายตามประมวล

รัฐฉากร และข้อกฎหมายบางครั้งตีความยาก อีกทั้งกรมสรรพากรมีนโยบายการจัดเก็บภาษีแนวใหม่ โดยเน้นให้ผู้ประกอบการชำระภาษีให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการในปัจจุบันมากกว่าการตรวจสอบภาษีย้อนหลัง กรณีที่พบประเด็นความผิดเจ้าหน้าที่จะแนะนำให้ผู้ประกอบการปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเพิ่มเติมให้ถูกต้อง จึงทำให้การตรวจสอบภาษีอากรเพื่อประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมลดน้อยลง บางครั้งผู้ประกอบการไม่อยากจะยากในการที่จะได้แข่งกับเจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการมีความต้องการให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรรวมทั้งข้อกฎหมายใหม่ให้ประชาชนทราบ อาจเนื่องจากในปัจจุบันโลกเป็นยุคโลกาภิวัตน์ การประกอบธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รัฐบาลได้ใช้มาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนและของประเทศในเวทีการค้าโลก กรมสรรพากรจึงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารงานให้มีความเหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน เพื่อให้ก้าวทันกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศและของโลก อีกทั้งบางครั้งรัฐบาลใช้มาตรการทางภาษีเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กรมสรรพากรจะต้องปรับเปลี่ยนข้อกฎหมาย ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของกรมสรรพากรอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกันต้องประกอบธุรกิจทำให้ไม่มีเวลาที่จะติดตามข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจและข้อกฎหมายใหม่ เมื่อมีกฎหมายออกใหม่ผู้ประกอบการต้องการให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการทราบ เพื่อจะนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องและทันเหตุการณ์

ดังนั้น การจัดเก็บภาษีจะมีประสิทธิภาพสูงสุด เจ้าหน้าที่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรทุกด้าน และลักษณะการประกอบกิจการแต่ละประเภทเป็นอย่างดี สามารถตีความข้อกฎหมายภาษีอากรและนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง สำหรับผู้เสียภาษีจะต้องมีองค์ประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจและทางด้านอารมณ์ ที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านพฤติกรรม กล่าวคือ มีทัศนคติทางบวกต่อภาษีอากร เขาจะยินดีที่จะเสียภาษีและปฏิบัติตามข้อกฎหมายภาษีอากร ในทางตรงกันข้าม หากมีทัศนคติทางลบ เขาจะหลีกเลี่ยงการเสียภาษี อีกทั้งการกำกับดูแลจะต้องกำหนดการตรวจสอบภาษีทางบัญชีและการออกตรวจพื้นที่ พร้อมกับกำหนดบทลงโทษควบคู่กันอย่างเหมาะสม จะเลือกดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

จะเห็นได้ว่าการกำกับดูแลเป็นการแนะนำให้ผู้เสียภาษีกระทำที่ถูกต้องในปัจจุบัน เพื่อที่ปัจจุบันจะเป็นอดีตต่อไปในอนาคต เมื่อเสียภาษีในปัจจุบันถูกต้องภาษีในอดีตจะถูกต้อง จึงทำให้ไม่ต้องมีตรวจสอบภาษีย้อนหลัง ดังผลการศึกษาของ ทิพากร นาคะผิว ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่าระบบกำกับดูแลมีประสิทธิภาพ

การจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545-2549 มีความผันผวน และเดือนตุลาคม 2549-มกราคม 2550 มีแนวโน้มลดลง ถึงแม้จะเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจและแนวโน้มนโยบายของรัฐบาล แต่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางควรปรับปรุงการจัดเก็บภาษีในด้านการให้บริการที่ดีแก่ผู้เสียภาษีด้วยความเต็มใจ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เสียภาษีเพื่อให้เกิดความสมัครใจในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบในระดับสูงสุด ให้คำแนะนำถึงสิทธิ ความรับผิดชอบในการเสียภาษี ขอบเขตของการปฏิบัติตามกฎหมายและผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรให้สูงขึ้น ทั้งด้านตัวบทกฎหมายภาษีอากร จะต้องพยายามบัญญัติกฎหมายภาษีอากรให้ชัดเจน เข้าใจง่าย ประชาชนสามารถปฏิบัติตามได้ ด้านวิธีการดำเนินการจัดเก็บภาษี มีการติดตามตรวจสอบและการลงโทษผู้หลีกเลี่ยง ด้านเจ้าหน้าที่ฝ่ายภาษีอากรจะต้องฝึกอบรมให้ความรู้ทันต่อสถานะเศรษฐกิจ และด้านความรู้ลึกของประชาชนผู้เสียภาษี เพื่อให้ประชาชนยินดีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบัญญัติของภาษีอากรที่จัดเก็บอยู่ ตลอดจนวิธีการปฏิบัติตาม

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่รวมทั้งทัศนคติของผู้เสียภาษี และทราบแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษี อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรรวมทั้งสร้างความพึงพอใจและความสมัครใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี และเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผลการจัดเก็บภาษีเป็นไปตามเป้าหมายของกรมสรรพากร จึงขอเสนอแนะประเด็นที่มีต่อผลการจัดเก็บดังต่อไปนี้

1) ควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในด้านการให้บริการที่ดีด้วยความเต็มใจและให้มีความชำนาญ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการให้บริการแก่ผู้เสียภาษี เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีแก่ผู้เสียภาษีและเพิ่มความสมัครใจในการเสียภาษีให้ถูกต้อง

2) ควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทกิจการ แต่ละประเภทของผู้ประกอบการ และข้อกำหนดภาษีอากรและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด ควรชี้แจงให้เจ้าหน้าที่เข้าใจในข้อกำหนด เพื่อจะได้ปฏิบัติไปในทางเดียวกัน

3) ควรบัญญัติกฎหมายภาษีอากรให้ชัดเจน เข้าใจง่าย ประชาชนสามารถปฏิบัติตามได้ และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาษีอากรให้ประชาชนทั่วประเทศ ได้มีความรู้ความเข้าใจในคัวบทกฎหมายประมวลรัษฎากรและกรณีมีกฎหมายใหม่ โดยการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ ควรจัดสัมมนาหรืออภิปรายปัญหาภาษีอากร อย่างน้อยสองเดือนต่อหนึ่งครั้ง โดยให้แต่ละสำนักงานสรรพากรพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการ

4) ควรมีการปรับปรุงระบบกำกับดูแลให้เป็นปัจจุบันมากที่สุด โดยเฉพาะข้อมูล ภาษีหัก ณ ที่จ่าย เพื่อนำข้อมูลไปบริหารการจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงการให้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีที่สะดวก รวดเร็ว แก่ผู้เสียภาษี

5) รัฐบาลควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเรื่องภาษีอากรให้แก่ประชาชนตั้งแต่เยาว์วัย โดยจัดหลักสูตรวิชาภาษีอากร ซึ่งจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของภาษีอากร ไว้ในวิชาสังคมศาสตร์

6) รัฐบาลควรวางมาตรการกำหนดโทษสถานหนักไว้ในบทลงโทษกับผู้หลีกเลี่ยงภาษีอากร และควรนำบทลงโทษมาใช้อย่างจริงจัง เพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้อย่างเต็มที่

6.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในแง่ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน 100 ราย เนื่องจากประชากรกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีผลต่อการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางเป็นอย่างมาก แต่ผู้เสียภาษีที่อยู่ในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่มีทั้งผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและไม่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม อีกทั้งผู้เสียภาษีจะมีทั้งรายเล็ก (รายได้ต่ำกว่า 500,000 บาท/ปี) รายกลาง (รายได้ 500,000-1,000,000 บาท/ปี) และรายใหญ่ (รายได้ 1 ล้านบาท/ปี ขึ้นไป) ทำให้ปัญหาและอุปสรรคและความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่ได้จากการศึกษาอยู่ในขอบเขตจำกัด ดังนั้นในการศึกษาโอกาสต่อไป ควรเพิ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขึ้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมถึงผู้เสียภาษีโดยรวมทั้งหมดและเกิดความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด เพื่อสามารถนำผลของการศึกษาที่ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการและพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมสรรพากร (2544) “กลยุทธ์การบริหารการจัดเก็บภาษี” จุลสารสรรพากร (พฤศจิกายน): 5-7
 กรมสรรพากร (2544) “แนวทางปฏิบัติการกรมสรรพากร” ประกาศ ณ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2544
 กรมสรรพากร (2550) “ยุทธศาสตร์กรมสรรพากรปี2547-2551” คั่นวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2550

จาก <http://www.rd.go.th/rdsrv/>

กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร (2548) *ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร
 โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์

จรงค์ ระรวยทรง (2527) "วิเคราะห์สมรรถวิสัยในการเก็บภาษีอากรของไทย" *วารสารเศรษฐศาสตร์
 ธรรมศาสตร์* ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (ธันวาคม 2527): 100-104

ชมเพลิน จันทร์เรืองเพ็ญ และรัตนา สายคณิต (2527) "ความพยายามในการจัดเก็บภาษีและ
 ยืดหยุ่นของภาษีของไทย พ.ศ.2504-2522" *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์* ปีที่ 2
 ฉบับที่ 4 (ธันวาคม 2527): 43-51

ชลธาร วิศรุตวงศ์ (2544) “นโยบายของรัฐกับการหนีภาษี” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์
 ภาครัฐ* หน่วยที่ 13 หน้า 144-146 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ทัศนีย์ สิงหนาท (2545) "บทบาทของภาษีสรรพากรต่อการทำรายได้ให้รัฐและเสถียรภาพทาง
 เศรษฐกิจ" การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
 เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทิพากร นาคะผิว (2545) "การศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของระบบกำกับดูแลผู้เสีย
 ภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่" การศึกษาค้นคว้า
 อิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิศารัตน์ กันทะวงศ์ (2546) "การศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงาน
 สรรพสามิตภาคที่ 5" การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
 เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปิยา ศิลาวรรณา (2546) "ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ
 กรณีศึกษา: บริษัท เม็นโต เวิลด์ไวด์ ฟอว์เวิร์ดดิ้ง (ประเทศไทย) จำกัด" การศึกษา
 ค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชา
 วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ไพลิน เบิ่งอ้า (2548) "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่" การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รังสรรค์ ณะพรพันธ์ (2531) "ความยืดหยุ่นของภาษีอากรในประเทศไทย พรอมแดนแห่งความรู้" *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์* ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 (ธันวาคม): 5-7
- รัตนา ดาสุข (2546) "ปัญหาที่พบในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดและให้เป็นปัจจุบันของทีมกำกับดูแล สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่" การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลำปาง (GPP) Gross Provincial Product At Current Market Prices/0202 Lampang คำนวณวันที่ 10 ตุลาคม 2550 จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=96>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2550) ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล ปี 2533- ปัจจุบัน ฐานข้อมูลรายปี คำนวณวันที่ 1 มีนาคม 2550 จาก <http://www.fpo.go.th/fiscaldata/revenue.xls>
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2549) "กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งในสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง" คำสั่ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2549
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2543) "รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2543"
 _____ (2544) "รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2544"
 _____ (2545) "รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2545"
 _____ (2546) "รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2546"
 _____ (2547) "รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2547"
 _____ (2548) "รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2548"
 _____ (2549) "รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร ปีงบประมาณ 2549"
- สุรใจ ศิรินุพงศ์ (2538) "ปรัชญาและทิศทางการบริหารภาษีของกรมสรรพากร" *สรรพากรศาสตร์* ปีที่ 42 ฉบับที่ 11, 12 (พฤศจิกายน-ธันวาคม): 9, 11
- สุรัตน์ ศรีสุวรรณพล (2527) "สมรรถวิสัยในการเก็บภาษีอากรของไทย" *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์* ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (ธันวาคม): 72-76
- แสงจันทร์ พัทธกัณฑ์ (2545) "ประสิทธิภาพในด้านการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร" การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อรัญ ธรรมโน (2548) *ความรู้ทั่วไปทางการคลัง ฉบับปรับปรุง พิมพ์ครั้งที่ 1* กรุงเทพมหานคร
บริษัท อมรินทร์ พรินติงแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ

ผลการศึกษาจากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลผู้เสียภาษี

ตารางที่ 1 ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่ง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี	24	58.54
นักวิชาการสรรพากร	11	26.83
เจ้าหน้าที่สรรพากร	6	14.63
อื่น ๆ	0	0.00
รวม	41	100.00

ตารางที่ 2 ระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับตำแหน่ง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่าระดับ 3	0	0.00
ระดับ 3-5	14	34.15
ระดับ 6-7	23	56.10
สูงกว่าระดับ 7	4	9.75
รวม	41	100.00

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0.00
ปริญญาตรี	34	82.93
ปริญญาโท	7	17.07
สูงกว่าปริญญาโท	0	0.00
รวม	41	100.00

ตารางที่ 4 ระยะเวลาการปฏิบัติงานกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาการปฏิบัติงานกำกับดูแล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ปี	1	2.44
1-2 ปี	0	0.00
3-4 ปี	4	9.76
5 ปี ขึ้นไป	36	87.80
รวม	41	100.00

ผลการศึกษาจากแบบสอบถามผู้ประกอบการ

ตารางที่ 5 ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในกิจการของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เจ้าของกิจการ	41	41.00
ผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ	23	23.00
สมุหบัญชีหรือพนักงานบัญชี	36	36.00
อื่น ๆ	0	0.00
รวม	100	100.00

ตารางที่ 6 ประเภทของการประกอบกิจการของผู้ประกอบการ

ประเภทของการประกอบกิจการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ผู้ผลิต	16	16.00
ซื้อมา-ขายไป	36	36.00
ให้บริการ	48	48.00
อื่น ๆ	0	0.00
รวม	100	100.00

ตารางที่ 7 รายได้กิจการ / เดือน ของผู้ประกอบการ

รายได้กิจการ / เดือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
100,000 - 500,000 บาท	49	49.00
500,001 - 1,000,000 บาท	14	14.00
1,000,001 - 5,000,000 บาท	26	26.00
สูงกว่า 5,000,000 บาท	11	11.00
รวม	100	100.00

ตารางที่ 8 การดำเนินงานทางบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการ

การดำเนินงานทางบัญชีและภาษี	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ทำเองทั้งหมด	20	20.00
จ้างสำนักงานบัญชี	56	56.00
มีพนักงานบัญชีประจำ	24	24.00
อื่น ๆ	0	0.00
รวม	100	100.00

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

แบบสอบถาม

สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

คำชี้แจง:

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ตามความคิดเห็นที่เป็นอิสระและเป็นความจริงมากที่สุด สำหรับข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อการทำงานของงานของท่าน ข้อมูลของท่านจะถูกปกปิดเป็นความลับ และขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าคำตอบที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริง
เพียงคำตอบเดียว

1. ตำแหน่งหน้าที่

☐ 1. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี	☐ 2. นักวิชาการสรรพากร
☐ 3. เจ้าหน้าที่สรรพากร	☐ 4. อื่น ๆ.....

2. ระดับตำแหน่ง

☐ 1. ต่ำกว่าระดับ 3	☐ 2. ระดับ 3 - 5
☐ 3. ระดับ 6 - 7	☐ 4. สูงกว่าระดับ 7

3. ระดับการศึกษา

☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ 2. ปริญญาตรี
☐ 3. ปริญญาโท	☐ 4. สูงกว่าปริญญาโท

4. ระยะเวลาการปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียภาษี

☐ 1. ต่ำกว่า 1 ปี	☐ 2. 1 - 2 ปี
☐ 3. 3 - 4 ปี	☐ 4. 5 ปี ขึ้นไป

ส่วนที่ 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบความรู้ความเข้าใจของท่านเพียงคำตอบเดียว
(กรุณาตอบทุกข้อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
1. ข้อกฎหมายภาษีอากรทุกประเภทตามประมวลรัษฎากร				
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรแนวใหม่ของกรมสรรพากร				
3. ระเบียบปฏิบัติในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของกรมสรรพากร				
4. ระเบียบ คำสั่ง ข้อปฏิบัติในการออกตรวจสภาพกิจการ				
5. ประเภทของการประกอบกิจการแต่ละประเภทกิจการของผู้ประกอบการ				
6. การวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล				
7. การวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดากรณีหักค่าใช้จ่ายจริง				
8. การตรวจสอบภาษีอากร กรณีตรวจปฏิบัติการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม				
9. การตรวจสอบภาษีอากร กรณีตรวจปฏิบัติการเฉพาะประเด็นภาษีมูลค่าเพิ่ม				
10. การตรวจสอบภาษีอากร กรณีออกหมายเรียก				

ส่วนที่ 3. ปัญหาอุปสรรคและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียหาย

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลผู้เสียหายของท่านเพียงคำตอบเดียว (กรุณาตอบทุกข้อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแล	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรตีความยาก ทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน				
2. การได้รับความร่วมมือจากผู้เสียหายในการเข้าตรวจ ณ สถานประกอบการ				
3. ความเต็มใจของผู้เสียหายที่จะรับคำแนะนำเกี่ยวกับภาษีอากรจากเจ้าหน้าที่				
4. ผู้เสียหายไม่นำคำแนะนำของท่านไปปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีเพิ่มเติม				
5. การมาพบเจ้าหน้าที่ของผู้เสียหายตามหนังสือเชิญพบ				
6. ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลบนระบบคัดค้นผู้เสียหายรายตัว				
7. ความเหมาะสมของจำนวนผู้ประกอบการที่อยู่ใน การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่แต่ละทีม				
8. กำหนดระยะเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในการยุติ เรื่องการตรวจสภาพกิจการ				
9. ระเบียบ คำสั่ง ข้อกำหนดในการตรวจสอบภาษีอากร มีความเข้มงวดในการปฏิบัติ				
10. การตรวจสอบภาษีอากรไม่มีความยืดหยุ่นทำให้ผู้ประกอบการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเสียภาษี				

11. ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษี

.....
.....
.....

12. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษี

.....
.....
.....

13. ปัญหาอื่น ๆ

.....
.....
.....

14. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามผู้ประกอบการ

แบบสอบถาม

สำหรับผู้ประกอบการ

คำชี้แจง:

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ตามความคิดเห็นที่เป็นอิสระและเป็นความจริงมากที่สุด สำหรับข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาความเสียหายหรือผลกระทบต่อกิจการของท่าน ข้อมูลของท่านจะถูกปกปิดเป็นความลับ และขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและกิจการ

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

ส่วนที่ 3 ทักษะคิดและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียหายของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและกิจการ

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าคำตอบที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงเพียงคำตอบเดียว

1. ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในกิจการ

☐ 1. เจ้าของกิจการ	☐ 2. ผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ
☐ 3. สมุหบัญชีหรือพนักงานบัญชี	☐ 4. อื่น ๆ.....

2. ประเภทของการประกอบกิจการ

☐ 1. ผู้ผลิต	☐ 2. ซื้อมา-ขายไป
☐ 3. ให้บริการ	☐ 4. อื่น ๆ.....

3. รายได้กิจการ / เดือน

☐ 1. 100,000 - 500,000 บาท	☐ 2. 500,001 - 1,000,000 บาท
☐ 3. 1,000,001 - 5,000,000 บาท	☐ 4. สูงกว่า 5,000,000 บาท

4. การดำเนินงานทางบัญชีและภาษี

☐ 1. ทำเองทั้งหมด	☐ 2. จ้างสำนักงานบัญชี
☐ 3. มีพนักงานบัญชีประจำ	☐ 4. อื่น ๆ.....

ส่วนที่ 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบความรู้ความเข้าใจของท่านเพียงคำตอบเดียว
(กรุณาตอบทุกข้อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
1. หน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีอากรของผู้ประกอบกิจการ				
2. ประเภทภาษีที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีของกิจการของท่าน				
3. ฐานภาษีที่จะนำมาคำนวณกับอัตราภาษีเพื่อเสียภาษีของกิจการของท่าน				
4. อัตราภาษีที่ต้องชำระแต่ละประเภทภาษีตามกฎหมายประมวลรัษฎากร				
5. กำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีแต่ละประเภทตามกฎหมายประมวลรัษฎากร				
6. การออกไปกำกับภาษีแบบเต็มรูปและอย่างย่อของผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม				
7. การจัดทำรายงานภาษีซื้อ-รายงานภาษีขายของผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม				
8. การจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบกรณีนิติบุคคลหรือรายละเอียดสินค้าคงเหลือกรณีบุคคลธรรมดา				
9. สิทธิที่จะโต้แย้งข้อกฎหมายหากถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม				
10. บทลงโทษหากไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเมื่อถึงกำหนดเวลา				

ส่วนที่ 3. ทศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียหายของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล
คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบความพึงพอใจของท่านเพียงคำตอบเดียว
(กรุณาตอบทุกข้อ)

ความพึงพอใจในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางให้ประชาชนทราบ				
2. ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของท่าน				
3. ความรวดเร็วและความเต็มใจที่จะให้บริการของเจ้าหน้าที่เมื่อท่านมีปัญหาขอรับคำปรึกษา				
4. การติดต่อสอบถามเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากรทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่				
5. คำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ที่ให้ปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเพิ่มเติม				
6. การออกตรวจสภาพกิจการ ณ สถานประกอบการของเจ้าหน้าที่สร้างความยุ่งยากให้ท่าน				
7. การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษี				
8. ความพึงพอใจในการเข้าตรวจสภาพกิจการของเจ้าหน้าที่ ณ สถานประกอบการของท่าน				
9. การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลทำให้เกิดผลดีกับกิจการของท่าน				
10. เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลกิจการของท่านควรได้รับการพัฒนาปรับปรุง				

11. ปัญหาที่ท่านได้พบเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

.....
.....
.....

12. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

.....
.....
.....

13. ปัญหาอื่น ๆ

.....
.....
.....

14. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางเขวณิดา หาญณรงค์
วัน เดือน ปี	9 ตุลาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต เอกการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2530 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต เอกการบัญชี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2540
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเถิน สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง
ตำแหน่ง	สรรพากรพื้นที่สาขาเถิน